

bulletin Střediska východočeských spisovatelů

číslo 56 ♦ ročník XV ♦ 2019

Ilustrace: Marta Urbanová – Pod stromem

BLAHOPŘEJEME K JUBILEU MÍLOVI DUŠKOVI

Míla Dušek je řidičem v logistice. Ve svém volnu je webmastrem, aktivně spravuje 5 webů, připravuje nové webové stránky, fotografuje a nějaký čas už je divadelním ochotníkem amatérského divadla Na Skále v Helvíkovicích.

V tiráži Kruhu se objevil ve dvacátém čísle čtvrtého ročníku v červnu 2010, ale spolupracoval s redakční radou daleko dříve jako fotograf, poskytoval snímky z akcí Východočeského střediska spisovatelů. Za jeho příspěvní dostala obálka čtvrtletníku novou podobu – od č. 17 vychází Kruh v barvě a při zachování tradičních kruhů je doplněna grafikou.

V uplynulých letech pomohl při přípravě publikace „Kdo je kdo ve Středisku“, kterou jsme vydali v roce 2009 (doplnil ji fotografiemi členů), a vydatně se podílel na „Výroční publikaci SVČS“, která v kostce zmapovala patnáct let od založení Střediska.

BLAHOPŘEJEME K JUBILEU JIŘÍMU FALTUSOVI

Jiří Faltus se narodil v Žamberku, ale od roku 1945 žije v Lanškrouně. Píše satirické aforismy a poezii pro děti a dospělé. Vydal přes čtyři desítky knížek a řadu leporel, na dvou knihách jiných autorů se podílel jako editor. Zasloužil se i o vydání prvotiny mladé básnířky Julie Miletínové a vydatně spolupracoval na publikacích „Kdo je kdo ve Východočeském středisku“ (vyšla 2009), a „Výroční publikaci Střediska východočeských spisovatelů 2000–2015, která ve zkratce zmapovala minulost Střediska od jeho založení.

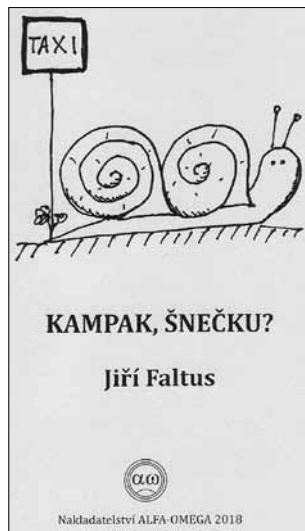
V úvodu povídání o Jiřím Faltusovi jsem opomněl, že významnou součástí jeho nadání jsou i jeho kreslířské schopnosti založené na vtípném nápadu, což využíval zvláště při ilustrování svých knížek poezie a aforismů v nakladatelství ALFA-OMEGA. Prokázal to však již dříve v šesti literárních sborníčcích nazvaných „Pět z Kruhu“, které vyšly jako soukromé tisky autorů spojených nejen dřívější literární příslušností k bývalému nakladatelství KRUH v Hradci Králové, kde byl šéfredaktorem a později i ředitelem

Doc. PhDr. JAN DVORÁK CSc, dnešní čestný předseda SVČS. Pětice autorů tam knižně debutovala v almanaších Začátek, Setkání a Rozhovory v letech 1973–1977 a po ukončení činnosti nakladatelství Kruh se vzájemně setkávala a rozvíjela své přátelství. Mimo Jiřího a mne šlo o zkušenějšího Františka Uhra z Havlíčkova Brodu, básníka Luboše Humla z Týniště nad Orlicí a prozaika Josefa Plachetku z Byzhradce. Dva jmenovaní naposled už nejsou mezi námi. Mimochodem první číslo „Pět z Kruhu“ vyšlo v Lanškrouně v roce 2001.

JIŘÍ FALTUS – Verše z nové knihy

„Kampak Šnečku?“

Vyšla 2018 v ALFA-OMEGA

SLUNÍČKO VSTÁVÁ

Z postýlky se skutálí,
den začíná za chvíli,
měsíček už ospalý
čeká v noční košili.

OSPALÁ OČKA

Probudte se, očka,
sluníčko už vstalo.
Teď si zdřímne kočka,
V noci spala málo.

KOLÉBKA

Kolébka se kolébá,
není už jí potřeba,
dávno mi je maličká.
Pro koťátka si ji může
půjčit naše kočička.

POVÍDALKY

Přiletěly vlaštovičky
a hned chtějí do básničky.
Švitoří a čířikají,
že tu báseň všechny znají.

DOBRÁK OD KOSTI

Pejsek našel kost,
nemá ještě dost.
Hledá tam a hledá tady,
chce podělit kamarády,
ať nemají zlost.

KAČENKY

Kačenky jsou usměvavé,
štěbetání je prý zdravé.
Kači, kači, kdo se mračí,
tomu koláč z bláta stačí.

NEZBEDNÁ VEVERKA

Přeskočí z jedle
na smrček vedle.
Po lišce v mlází
šiškami hází.

STRAKA

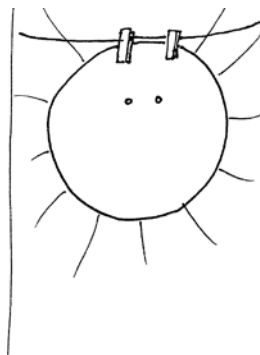
Straka krade stříbro, zlato,
nikomu nic nedá za to.
Slunce rychle schoval mrak,
dopadlo by zrovna tak.

BABOČKA

Proč na mě nepočká
ta pestrá babočka?
Křídla má samý květ,
chci si k nim přivonět.

KUKAČKA

Proč se v lese kukat učí?
To ji nikdo nepoučí,
že si může přijít k nám,
posadit se k hodinám?

J. FALTUS – SLUNCE NA ŠŇŮŘE

ROZHOVOR SE SPISOVATELKOU IVOU TAJOVSKOU

Pardubickou autorku Ivu Tajovskou jsem čtenářům představoval v ČAJi č. 71 v srpnu 2012. Znáám ji jako autorku knížek ze současnosti (např. Jepičí hvězdy, Matky Matek, Pavučiny touhy, Jarmark obnažených duší). Její povětšinou ženské hrdinky se potýkají s každodenními problémy současnosti. I když občas zabrousí do nedávné minulosti, jako třeba v povídce Archiv z knihy Jepičí hvězdy, podle které byl Českou televizí natočen film.

Přece jenom mě překvapilo, když v loňském roce, kdy jsme si připomínali 100 let od vzniku Československa, vyšla její kniha „Odpusť, že jsem se vrátil“ (psal jsem o ní v ČAJi č. 149, únor 2019). Kniha obsadila v jedné anketě 1. místo mezi knihami vydanými v roce 2018 (viz článek <https://www.novinky.cz/kultura/492957-literatura-2018-dominovaly-knihy-i-pseudoudalost.html>).

A tak jsem se rozhodl, že si s autorkou popovídám nejen o úspěšné knížce, ale o psaní a literatuře obecně.

Překvapil Vás úspěch knihy „Odpusť, že jsem se vrátil“?

Obávám se, že odpověď bude vyznívat neskromně nebo neupřímně, ale já si kromě výše zmíněného článku a několika příznivých recenzí nejsem vědoma

nějakého většího úspěchu. Knížka se většinou ani nedostala na pulty knihkupectví. Milé ohlasy mám od několika členů Střediska východočeských spisovatelů, za ně moc děkuji.

Kniha je přece jen trochu jiná než Vaše předchozí, děj je zasazen do reálií konce 1. světové války a let následujících. Co Vás inspirovalo k napsání? Má kniha nějaký reálný předobraz?

Původní záměr byl napsat scénář pro Českou televizi ke stému výročí konce první světové války a vzniku Československa. Ten jsem dokončila a odevzdala, ale pak se dlouho nic nedělo. A protože mi postavy i téma začaly být blízké, napsala jsem i román, který je scénáři velmi podobný, ale samozřejmě mnohem barvitější a košatější. Ten se mi podařilo v roce stého výročí vydat. Hlavní myšlenkou a impulzem, na který se příběh nabalil, byla informace, kterou jsem si před tím neuvědomovala. To, že během velké války se čeští a později oslavovaní a vážení legionáři v zájmu vyšších cílů postavili proti svým – Čech proti Čechům, Slovan proti Slovanům. Nevím, zda k tomu ve skutečnosti v zákopech došlo, v každém případě je to velmi pravděpodobné. Tento dějinný paradox se stal základem příběhu. Sama sobě jsem chtěla odpovědět na otázku: Co když se na dvou opačných stranách zákopu ocitl otec, nadšený vlastenec a odpůrce mocnářství proti svému synovi, který zůstal v rakouské armádě? Jaké následky to pak mohlo mít? Tento konflikt mi přišel natolik zajímavý, že jsem se odhodlala pustit do něčeho jiného než doposud.

Jak dlouho jste na knize pracovala? A jak lehko nebo těžko jste hledala vydavatele?

Protože jsem psala o době, o které jsem toho mnoho nevěděla, tak se získáváním potřebných informací a podkladů víc, jak půl roku. Vydavatele jsem našťěstí nemusela hledat, obrátila jsem se na nakladatelství, které mi do té doby vydávalo předcházející knihy, a to pak ve spřízněné edici román vydalo.

Román pojednává o vzniku Československa pohledem obyčejných lidí. Jak moc je potřebné tuto dobu připomínat mladé generaci, která o ní, přes veškerá loňská připomenutí, moc neví?

Nejsem natolik optimistická, abych si myslela, že připomínání určitých dějinných událostí jakékoliv generaci něco výrazně změní. Málokdo ocení, pokud mu je něco organizovaně předkládáno a raději si dohledá potřebné informace, pokud dospěje k něčemu, co ho zaujme. Já byla zaskočená zjištěním, jak hodně toho o první polovině minulého století nevím. Nejvíc znepokojivé pro mě bylo uvědomění si, jak se všechno v čase opakuje. Jak zůstávají stejné základní principy a podněty konfliktů s dalekosáhlými tíživými dopady zejména pro masu obyčejných lidí. Jen se odehrávají v jiné době, v jiných kulisách a se stále

propracovanějšími a ničivějšími prostředky. Lidé jsou nepoučitelní. Jsou schopni buď jako hybatelé nebo jako dobrovolní či donucení vykonavatelé dopouštět se stále technicky rafinovanějších zvráceností. A obvykle to pokrytecky zaobalí do libozvučně znějících abstraktních keců, manipulací a lží. Všechno mi to začalo zapadat do alibistické úvahy, že světa běh funguje v jakémsi podivném, univerzálním programu a události, které tvoří dějiny, jsou zřejmě nevyhnutelné. A tak jsem se přestala zlobit na odborníky – historiky, politiky a další vlivné lidi, že nevarují. Nejednají. Že neupozorňují na hrozby, které jsou zjevné. Zkrátka jakoby si v různě dlouhých intervalech lidstvo muselo projít tím, k čemu po určité době zase dospělo.

V knize píšete, cituji: „Mocní jsou schopni zneužít všeho – ideálů, vlastnictví, víry, techniky. Světovou moc mají v rukách šílenci. Udělají to, co si usmyslejí, nikdo jim v tom nezabrání.“ Na podzim si připomeneme 30. výročí listopadových událostí, které změnily život v Československu. Nejsou právě i vaše slova předzvěstí určitého vystřízlivění z nadějí na konci roku 1989?

Vámi zmíněnou citaci jsem si dovolila vypůjčit a trochu upravit z dochovaného záznamu přímého účastníka velké války. Je v tom řečeno vše. Ale co s tím?

Navzdory tomu, že 30 let postupně střízlivíme a dotýká se nás řada nedostatků, máme se ekonomicky dobře. A proto jsme obvykle celkem spokojeni či smíření s tím, co máme, nebo loajální, případně rezignovaní. Je to něco za něco. Zneužití naděje lituju, ale protože naděje bývá flexibilní a odolná, stále zůstává. Musíme se smířit s tím, že nežijeme v ideálním světě.

Kniha mě zaujala a věle ji doporučuji všem čtenářům. Která postava se Vám nejlépe psala? Anna? Je to přece jenom ženská hrdinka a s těmi máte z předchozích knih řadu zkušeností.

Psaly se mi dobře všechny postavy, bavilo mě se během psaní o nich víc dozvědět. Neměla jsem předem danou fixní představu. Důležité pro mě bylo, abych byla neutrální a žádné z nich nenadržovala nebo ji nepoškozovala. Ale zřejmě mi skutečně byla nejbližší postava Anny. Jejím prostřednictvím jsem se vžila do postavení žen před sto lety, kterým odešli do války jejich blízcí a ony prožívaly nejen každodenní starosti o obživu, ale především vsudypřítomný strach o své milované. Dokladem oprávněnosti jejich strachu jsou pomníky téměř v každé obci věnované padlým ve velké válce, na kterých jsou mnohdy vyryta dvě až čtyři stejná příjmení.

V románu mě zaujal i překvapivý závěr ohledně syna Františka, takže žádný konec do ztracena ani happy end, ale spíš naděje, že život pokračuje. Měla jste

při psaní jasný cíl, kam hlavní postavy budou směřovat, nebo se při během práce s textem zrodil nějaký nový nápad?

Konec románu týkající se hledání Františka jsem dopsala, příběh původně končil nevesele a nesmiřitelně. Do každé knížky se mi vkrádá motiv odpuštění, chyběl mi tam. Proč by fiktivní románoví hrdinové neměli mít naději na lepší časy, když ji všichni míváme v běžném životě? Navíc, tenkrát neuvědoměle, jsem si tak vytvořila podhoubí pro volné pokračování.

Nepřipadá Vám, že některé ideály dřívějších generací jsou té dnešní polis-topadové generaci pro smích?

Jsou. Ale zase se vracíme k citaci z románu, jak všechno včetně ideálů je zneuzitelné. Víc mi vadí současná absence dodržování základních pravidel. Slovo už nic neznamená. Topíme se ve spoustě rozporuplných informací. Neseme se na vlně povrchnosti a pokrytectví. Sociální síť díky umožněné anonymitě odkrývají naše temné stránky, ztrácíme stud, slušnost a ohleduplnost.

Někde jsem četl, že chystáte i nějaké pokračování románu „Odpust, že jsem se vrátil.“ Co je na tom pravdy? A můžete aspoň naznačit, o co se jedná? Případně kdy by měl být román hotov?

Román je hotov a leží u nakladatele. O čem je? V den loňského květnového výročí osvobození Československa jsem si vzpomněla na vyprávění staré ženy, která prožila bombardování Fantovky i civilních částí města a poznamenalo ji to na celý život. Začala jsem se shánět po bližších informacích a opět zjistila, co všechno nevím o svém rodném městě. A také co nevím o lidech v jeho okolí a na Chrudimsku, hrdinů, kteří prožili hrůzy heydrichiády a bombardování nebo se zapojili do odbojového hnutí. A tak přišel impuls na volné pokračování předchozí knížky. Moji prarodiče, kteří se narodili koncem devatenáctého století, prožili dvě války. Prožijí ji i postavy z předcházejícího románu. Přišel mi zajímavý nápad postavit hlavní ženskou hrdinku Annu do okolností, kdy nyní, již o 25 let starší, musí řešit situaci podobnou té, které čelil její muž a ve které v jejích očích selhal. Zamýšlela jsem se, jaké to je, když někdo musí při svém rozhodování volit pouze ze špatných možností, které ohrožují životy blízkých.

Teď trochu odbočím od Vaší knihy. Jste členkou Střediska východočeských spisovatelů. Nedávno napsala Marcella Marboe otevřený dopis ohledně těžkého prosazení autorů z regionu. Patříte mezi jednu z výjimek, která našla uplatnění i v pražských nakladatelstvích. V čem tkví naděje pro méně známé autory mimo Prahu, aby se prosadili? A pomáhá Vám v tom třeba právě Středisko východočeských spisovatelů?

Mne Středisko vlídně přijalo v roce 2005. Mojí výhodou bylo setkání s Marcellou Marboe, která byla mojí profesorkou na tehdejší ekonomické škole. Osud nám někdy nachystá třeba i opakované setkání s někým, kdo nás během života nějak ovlivní nebo nám je ku pomoci.

Výhodou Střediska je poskytnutí zázemí zejména začínajícím autorům, dává možnost publikovat své práce v bulletinu nebo sbornících. Velmi si vážím pana Duška, Faltuse, Uhra i mnoha dalších, kteří, kromě jiné práce pro organizaci, píší recenze a autorům poskytují zpětnou vazbu a podporu.

Ale cestu do pražských nakladatelství si zřejmě musí vyšlapat každý sám. Je to čím dál těžší a potupnější. Nestací napsat něco dobrého, je potřeba mít hlavně notnou dávku štěstí. To jsem měla já, když jsem nakladatelství poslala svou prvotinu. Ale každou další knihu píšu s rizikem, že o ni nebude zájem. Většina spisovatelů, zejména regionálních, je v současné době ve vztahu k nakladatelům v podřadné a nezáviděníhodné pozici. Za nedůstojné považuji, že někdy nestojí těm, kteří rozhodují o jejich zaslání práci, které věnovali spoustu energie a hodin svého času, ani za pár vteřin k napsání odmítavých řádků.

Máte čas na čtení jiných autorů? Co zajímavého jste třeba v poslední době četla, co byste našim čtenářům doporučila?

Volného času a možnosti soustředit se nemám stále ještě dostatek, je to u mě o tom, zda budu psát nebo číst. Zpovzdálí českou současnou literaturu sleduji, ale v posledním období čtu knihy jen od svých známých. Pokud bych měla někoho doporučit, beze sporu by to byl poslední román Marcelly Marboe. A to ne proto, že mám na ni, jako na člověka slabost, ale proto, že je to mimořádné dílo. Přečetla jsem ho ještě v rukopisné formě jedním dechem a pak pomalu opakovaně. Není to veselé, ani lehké čtení. Jedná se o neotřelou, upřímnou a odvážnou knihu.

Co Vám osobně přináší psaní? Relax, zábavu, potěšení? A máte nějaký literární sen, co byste chtěla napsat?

Psaní pro mě není ani relax ani potěšení, zato je spolehlivým zdrojem protilůdných pocitů. Potřeba psát se pere s malou motivací. K psaní se obvykle musím přemlouvat. Když už konečně po všech odkládacích manévrech usednu k počítači, píšu poměrně snadno a rychle. Ale když nepíšu a přitom můžu, jsem nespokojená a vyčítám si, že lenoším. Prostě psaní je pro mě taková zvláštní, znepokojivá a rozporuplná zátěž, koníček, někdy radost i zábava zároveň.

Literární sen nemám. Potěšilo by mě, kdyby se podařilo zrealizovat alespoň ještě jeden můj scénář. Je to ambiciózní přání. Ale při větším přidělu štěstí a vytrvalosti to nemusí být zcela nereálné.

Přeji Vám, aby se Vaše literární sny vyplnily. A napsala jste ještě řadu tak úspěšných knih, jakou bezesporu „Odpust', že jsem se vrátil“ je. Zároveň dodatečně přeji vše nejlepší k Vaším nedávným kulatým narozeninám!

Děkuji.

Václav Franc

(Přetisknuto z časopisu autorů Jičínska ČAJ – únor 2019)

LITERÁRNÍ ČÁST

JANA BEDNÁŘOVÁ

Úžeh

Slámou
země hoří.

Vlnění
horkého vzduchu
v tvých náhodných dotycích.

Žízeň,
stojatými vodami
neukojená.

Komáří zpěv
nám zní v uších,
smyslu vlastních slov
se jen domýšlíme.

Nehybní
uprostřed větví
vyčnívajících z útrob
věčnosti.

(Ne,
to jsme přece nechtěli.)

Vzdalujeme se,
ale obraz na hladině
se ještě nerozplynul.

V letu
nad námi
se dva páry průzračných křídel
na zlomek vteřiny
přimknou k sobě
a pak hynou...

I smrti
se někdy v lásce
dotýkáme.

Čemu
smíme pak věřit?
(Vždyť neloučíme se
na pár dní...)

Nocí přibývá,
nocí ubývá.

Zlé tušení
plašíme
jak k ránu sen.

Žárem vyprahlá zem.

Žízeň neuhasíme,
pokud jsme spolu.

LUBOMÍR MACHÁČEK

VÁLKA SKONČILA

Jaro se dlouho nechtělo probudit, dokonce i v květnu padal ještě sníh, a tak se Cyril s Olgou na cestu na Západ náležitě vyzbrojili, nejen co se týká viz, ale i teplého oblečení. Za týden ale bylo všechno jinak. Když odjížděli z Münsteru domů, teploty se už vyhouply ke třicítce a o sluníčko člověk málem zakopával.

„Nechcete ty kabáty nechat tady?“ žertoval Herbert, který je vyprovázela na nádraží a pomáhal jim se zavazadly. Nemyslel to samozřejmě vážně, ale teprve v vlaku si Cyril pořádně uvědomil, že namísto kufru a jedné menší kabely povevou domů další tři objemná zavazadla, se kterými nechtěl mít až zase tak moc společného.

„Jo, vezeme toho docela málo. Jestli se nám v tom celníci začnou přehrabovat...“

„Nestraš!“ okřikla Olga muže a objala Herberta, aby mu vzdala své díky. I Cyril nakonec za ten náklad poděkoval a pak už jen sbohem a šáteček a prchavé vzpomínky. „A vyříd' Melanii, že jí dám vědět,“ volala z otevřeného okénka Olga. Vlak se rozjel tiše k domovu.

„Bylo to pěkné, ale bylo toho dost...“

„Já bych klidně ještě zůstala. Těch možností...“ zasnula se.

„A to pivo s jahodami! Možná kdybychom si víc naspořili...“

„Máš koženou bundu za tři sta marek, co chceš víc?... I Herbertovi se moc líbila.“

Herbertovi! Herbert s Melanii byli sourozenci, pocházeli z jižní Moravy a patřili k odsunutým Němcům, kteří museli po válce opustit republiku. Oba hovořili česky, i když trochu toporně, Herbertovi dělala potíže zájmena, zato si dával záležet na slůvku „a sice“, kterého používal nadměrně často a v nezvyklých spojeních. To Melanie se vyjadřovala naprosto zřetelně: „Do Německa nás převáželi v prasečících...“

Určitě si své odsunem vytrpěla, ale pak jim život přinášel už samé radostné věci. Porodila dceru a koupili si s Herbertem dům a půjčku zanedlouho splatili, Erika úspěšně vystudovala na univerzitě v Münsteru mezinárodní vztahy a Herbert jezdil po světě a užíval si svůj staromládenecký život.

„Já mám jednu bundu a ty tři tašky onošených hadrů...“

„Takové se ale u nás nedostanou. A ta bunda je špičková!“

„Teď ještě abychom ji převezli v klidu přes hranice...“

„Zastlala jsem ji mezi trika a halenky. Pamatuješ, jak tenkrát zabavili Soukupové dederoňáci záclony? Měla je omotaný kolem těla a celnice ji celou svlíkla... To spíš jestli nebudou řídit naši...“

Vlak na kolejích šeptal, ve vagónech, kolébkách pro dospělé, se dalo krásně i spát. Cyrila s Olgou čekala dlouhá cesta. Možná by stálo za to si také na chvíli zdřímnout, byli v kupé sami a Cyrila napadlo, že si sundá boty a položí si nohy na

sedadlo přes uličku, tak jako to udělal Herbert, když jim přijel do stanice FurthimWald naproti. Ty jeho bílé ponožky uvízly Cyrilovi v paměti, ale kupodivu se mu spát ještě nechtělo. A uvízly mu v paměti i hrady podél toku Rýna, stráně se zelenými koberci révy, které pokrývaly svahy nad řekou, i skála, na níž sedávala nebohá Lorelai a sváděla lodníky.

„Znáš tu pověst?“ poznamenal Herbert jen tak mimochodem, když mířili z Čech do Múnsteru.

Chtěl strýce překvapit a tak přispěchal s básní Heinricha Heineho o krásné Lorelei, kterou se učili při hodinách němčiny. Až na dvě chybičky ji odrecitoval celou. To se ještě Olga usmívala a uznale pokyvovala hlavou.

Jenže o týden později už bylo všechno jinak a mohla za to jeho žena, která uzavřela s Melanií dohodu, jak ho namíchnout. Alespoň Cyril to tak vnímal.

Herbert s Melanií měli sice krásný domek, ale těch nevkusných cetek navěšených uvnitř po stěnách! To opravdu přecházely oči. Cyril by přistavěl pod okna kontejner a pak přijel ještě s jedním. Něco podobného se chystal udělat i s onošenými svršky, co s sebou vláčela Olga domů. Kdo se s těmi bágly potáhne a jak budou s takovým nákladem v Kolíně nad Rýnem přestupovat, když mají na přestup sedm minut?

„No tak dobře, ale rozhodně to nejsou věci na vyhození, mají svou kvalitu,“ ozvala se konečně Olga, když viděla, že Cyrila naštvání neopouštělo. „Pěkný kousky si vyberu a ten zbytek rozprodám.“

„Tak jo,“ řekl Cyril, a aby už měl pokoj, zavřel oči. Melanie měla tu kupu použitých svršků připravenou pro Armádu spásy a Olga v tom bude honit módu! Ne že by si Cyril nikdy nic ve frcu nekoupil, ale tenhle obchod svými rozměry hraničil s jejich důstojností, ba i zdravím. Copak to jeho drahá polovička nechápe? Musí jí všechno vysvětlovat po lopátě?

„Ty mně dokážeš zkazit každou radost. Prožili jsme krásný týden a teď, když se vracíme, děláš pěkný dusno,“ málem se na něho rozkřikla. Jo, dusno zavládlo i ve vlaku, do vagonů začalo vtékat slunce, snad si s ním klimatizace poradí.

Vlastně byl rád, že už jedou domů. Cyril nemohl Herbertovi upřít snahu, Melanie se také snažila. I onen plán, co který den budou na návštěvě dělat, byl sestaven s německou důkladností, aby výletníci okolí Múnsteru poznali co nejlépe a aby se všechno dalo v klidu stihnout. Pondělí návštěva místního muzea a prohlídka historických částí města, úterý exkurze do nové nemocnice a výlet na kolech do lesoparku, středa sportovní odpoledne, závody chrtů, čtvrtek volný den, pátek obchodní dům a návštěva cukrárny.

Cyril na Herbertovi oceňoval, že jen tak zbůhdarma nic neslibuje. Vše klapalo jak po másle až do čtvrtka, odpočinkového dne. Ve čtvrtek po obědě strýček něco měl, ale to Cyrilovi nevadilo, naopak. Melanie vyrazila s Olgou po obchodech a Cyril si vlezl na zahrádce pod slunečník, že si bude číst a možná se i trochu opálí.

Jenomže ho to tam moc dlouho nebavilo, i když ve společnosti tují, cypřišů, katalpy a japonského javoru, jehož listy měnily barvu, se cítil docela dobře. Pravda, ta mrkev, petržel a kedlubny, které pěstoval na zahrádce doma, mu i tady trochu chyběly. Asi po hodině nicnedělání dolehla na Cyrila nostalgie domova, a tak se vrátil do baráku, lehl si na postel a usnul.

Probudilo ho tiché pobrukování, které k němu dolétlo z Herbertova vedlejšího pokoje. Aha, strýček už se vrátil, má dobrou náladu, pomyslel a už chtěl na něj zavolat, ale nakonec vstal a nakoukl pootevřenými dveřmi do jeho ložnice. Musel si promnout oči. Herbert postával před zrcadlem a poměřoval svou figuru, jako to dělávala občas Olga, když po čase vytáhla ze skříně nějaké šaty a nebyla si jistá, zdali se do nich ještě vejde.

Asi zahlédl za svými zády pohyb, protože se prudce obrátil. Teprve teď si Cyril mohl strýčka pořádně prohlédnout. Nejdřív nechápal, proč si na sebe navlékl divadelní kostým, jenže vzápětí mu došlo, že nejde o kostým, nýbrž o uniformu... o uniformu Wehrmachtu! Vypadala skoro jako nová, jako ty svršky, co táhla v báglu Olga, jen trochu zaváněla naftalínem.

„Tys byl ve válce?“

„A co?! Čas od času ji provětrávám,“ odvětil samozřejmě. „Válka skončila.“

„Sluší ti,“ poznamenal ironicky Cyril, a pak se pokoušel jako slušný host ono čtvrtční extempore zamluvit. Ten večer ho Herbert pozval do hospody na pivo, plavaly v něm kousky sladkého ovoce. Cyril se domníval, že mu chce něco vysvětlit, ale o uniformě už nepadlo ani slovo.

Tu noc ze čtvrtka na pátek se mu po třech pivech špatně usínalo a teprve představa, že si koupí exkluzivní bundu z jehněčiny, která se v Čechách dostala leda tak v Tuzexu, potlačila ten rozpačitý dojem, který v něm zahrnídil.

„Tak takhle to nějak bylo, nechtěl jsem tě tím zatěžovat, zážitků bylo za poslední dny až dost,“ odvyprávěl Olze svůj příběh, to už jeli ve vlaku domů.

„No a co, co tím chceš říct?“ udělala tečku za jeho vyprávěním. „Kdyby tebe povolali, co bys asi dělal?“

Nečekal, že Herberta odsoudí, neměl rád zbrklá hodnocení, ta nadělají často víc škody než užitku, nešlo mu snad ani o to, jak se zachoval strýc tenkrát, ale co předvedl nyní.

„Vždyť on se před tím zrcadlem producíroval. Ty by ses neptala, co to má znamenat?“

„Kolik mu tenkrát bylo, něco málo přes dvacet... Mám jim snad ten náklad oblečení vrátit, poslat poštou, že na mě tak připitoměle civíš?!“

Uhnul očima k Rýnu. Ročně prý po něm propluje tisíce lodí. Čas od času se za oknem mihly obrysy středověkých hradů, na nichž se třepotaly barevné vlajky. Bylo to tak romantické.

„Jaký oblečení, second-hand! Ty mně nechceš rozumět,“ opáčil Cyril takřka bezmocně. „Chtěl jsem ti jen osvětlit, proč nesdílím tvé bezmezné nadšení. „Jsem rád, že jsme tady byli, že jsem tu prožil s tebou...“

Normálně nosila Olga vlasy rozpuštěné, ale když se naštvála, stáhla si je vzadu gumíčkou, jako by mu tím cůpkem, který poletoval jako dýtky kolem její hlavy, chtěla nafackovat. Faktem bylo, že ho ty její vlasy docela vzrušovaly, ale nikdy jí to neřekl. A taky zvedla nosík, to byl Olžin bojový signál. Měl chuť jí do něj cvrknout, také se o to pokusil, ale ten hloupý nápad do ní vlil ještě víc zloby, prý aby se jí nedotýkal, a v následující chvíli na něj vylila kýbl křivd: všechno zničí, zkazí, zpochybní..., hlavně že má sám ze sebe dobrý pocit, ale druhým nedopřeje radost.

„Blběčku,“ řekla a málem mu dala facku. Pak třískla dveřmi a opustila kupé. Vyběhl za ní na chodbu, ani se za ním neotočila. Tohle sice Cyril nechtěl, ale šlapat po sobě taky nenechá, to by mu navždy zůstalo. Takhle zle se ještě nikdy nepohádali, až teď, a to kvůli nějakým pitomejm obnošenejm šatům, který na sobě tahal kdoví kdo... Ani se ho nesnažila pochopit, proč o tu uloupenou kořist nestojí. Byl čas, aby i on se naštvál.

„Jak chceš!“ vykřikl a v návalu vzteku si představil, že v té tašce s oděvy je složená i Herbertova minulost, což ho ještě více popudilo. Málem nepřičítný otevřel okno a tu zelenou tašku, ta co byla nejbachratější, vyhodil z vlaku ven. „A máš to!“ zafuněl a ještě jí zamával na cestu. Doufal, že pomsta bude sladká, ale ani po chvíli ho vztek neopouštěl.

„Kde je ta zelená taška?“ řekla, když se vrátila. Poznala hned, že se něco děje, na to byl šestý smysl Olgy dokonale vyladěný.

„Můžeš zatáhnout za brzdu, jestli ti na ni tak záleží,“ kývl hlavou k oknu.

„Tobě by na ní mělo záležet. Přendala jsem tu bundu z kufru do tašky a zastlala ji mezi trička, kdyby nám náhodou dělali prohlídku,“ odvětila poněkud s rozpaky, jako by nechtěla věřit svým očím.

„Děláš ze mě vola? Ty jedna blbko!“

„Blbko? A co seš asi ty, ty jeden Einsteine! Vyčítáš mně hadry a sám si vezeš kufr plný prasáren. Neboj, ty tvý nahý štětky, ty tvý Cats, který sis koupil někde na nádraží, jsem ti tam nechala.“

Chvilí bylo ticho, oba ta hádka zaskočila. Jako by se přistihli, že to přehnali. Cyril se nechtěl hádat, měl manželku rád, a tak ubral na hlasu a řekl: „Trochu jsme to přehnali, co říkáš? Válka skončila, nabízím ruku k míru.“

Olga přikývla. Zbytek cesty převážně promlčeli.

Na hranicích projeli i se zbylým nákladem bez problémů. Tady by mohl příběh o smutném hrdinovi končit, ale nekončí. Když doma Olga vybalovala jednu ze dvou zbylých tašek, lišácky utrousila:

„To je ale klika. Ta tvoje kožená bunda byla v tašce, co jsi nevyhodil.“

Cyril se nikdy nedozvěděl, jestli to Olga věděla už dřív a raději se na to ani neptal. Nechal to na náhodě. Byl si celkem jistý, že by mu to stejně nepřiznala.

ALŽBĚTA HUBÁLKOVÁ

NEJKRÁSNEJŠÍ SEN

Byla tichá temná noc. Všechno, všecičko spalo. Blížila se půlnoc. Tu se u jednoho domečku v pootevřeném okně pohnula záclona. Do pokoje vklouzl skřítek s černou čepičkou a s černým paraplíčkem v podpaždí. Usedl na okraj postýlky a spokojeně si mnul ruce.

„Ó jak jsem rád, že konečně mohu navštívit i tebe, milý Petříku. Nebaví mne nosit sny jen pro stále stejné zlobivé děti, z mých strašidelných snů si už pranic nedělají. Tentokrát jsem slyšel stížnosti i na tebe, kamaráde, a tak mne tu máš!“ usmíval se noční skřítek. „Neposlouchal jsi maminku, také pejska jsi zlobil a kočičku za očásek tahal,“ vypočítával na prstech chlapcovy prohrěšky.

Už chtěl nad spícím Petrem rozevřít svoje černé paraplíčko, když se náhle u postýlky objevil druhý skřítek s červenou čepičkou a s červeným paraplíčkem.

„Zadrž, Škarohlídku, neotvírej paraplíčko,“ zvolal celý udýchaný.

„Proč mne rušíš, Jasánku,“ osopil se na něho zamračený skřítek, „Petr zlobil, tak si zasluhuje sen ode mne!“

„Máš pravdu, trošičku zlobil. Ale pak toho litoval. Plakal a slíbil mamince, že už bude hodný. A maminka mu odpustila,“ vyprávěl skřítek s červenou čepičkou. „Posbíral jsem všechny jeho slzičky lítosti, abych je zanesl naší královně do pohádkové říše snů. Ona by pak spravedlivě rozhodla o našem sporu. Sám přece víš, že takové slzy vyváží všechny zlé skutky,“ dodal.

„Vím nevím,“ zabručel Škarohlídek, „tak mi ty slzy ukaž!“

„Nemám je. Straka-zlodějka mi je vzala a uletěla,“ smutně pravil Jasánek.

„Jakže, ty je nemáš? Tak co tu chceš!“ zle se rozkřikl skřítek.

„Škarohlídku, nesmíme dětem ubližovat, musíme být spravedliví.“

„Měl sis ty slzičky lépe hlídat, hlupáku! Důkaz nemáš, tak zmiz a nepřekážej mi,“ odbyl Jasánka Škarohlídek a už se chystal otevřít paraplíčko. Stůj co stůj chtěl vnutit Petříkovi svůj ošklivý sen.

„Počkej, kamaráde,“ opět ho zadržel Jasánek, „najdu straku a slzičky královně donesu. Jen posečkej ještě chvíli.“

„A to tedy ne! Nemá-li mít Petr sen můj, ať nemá ani tvůj a basta!“ Rozhněvaný Škarohlídek vytrhl Jasánkovi z rukou červené paraplíčko, zlomil ho a vyhodil z okna. „A je po všem!“ Ušklíbl se a zmizel ve tmě.

„Je mi to líto, Petříku.“ Skřítek pohladil spícího chlapce a vytratil se také do tmavé noci.

Malý Péťa se posadil v postýlce a protřel si oči. Bylo to doopravdy s těmi skřítky nebo se mu to jen zdálo? Lehl si a zavřel oči, ale stále myslel na skřítku s červenou čepičkou.

„Půjdu pro slzičky ke strace-zlodějce sám. Stejně se to stalo všechno kvůli mně,“ rozhodl se nakonec a vydal se na cestu do lesa.

Byla tma, dlouho bloudil, prodíral se houštím, až zabloudil do hlubokého lesa. Tu se před ním mihl černý stín.

„Hůů, hů, kdo se opovažuje rušit noční spánek lesa?“ ozvalo se ve větvích velkého smrku. Do tmy zasvítily soví oči.

„Nechci rušit les z nočního spánku,“ zašeptal Petr, ale musím najít straku-zlodějku. Ukradla skřítkovi Jasánkovi moje slzičky, které měl odevzdat královně z pohádkové říše snů.“

„Slzičky, říkáš? Ale to je přece snadné. Proč bys hledal v lese o půlnoci straku? Zaplač lidský tvorečku a budeš mít slzi, kolik budeš chtít,“ pravila sova.

„Ba ne, sovo. Byly to slzičky lítosti a ty se nepláčou jen tak snadno,“ vysvětloval Petr.

„Ach tak, tak je to tedy,“ vážně pokývala hlavou moudrá sova, „ale jestli to jsou slzy tak vzácné, jak říkáš, nevím nevím, zda-li ti je straka vydá. Ona je to chytračka vychytralá.“

„Jenomže já je nutně potřebuji, aby mohla královna spor dvou nočních skřítků spravedlivě rozsoudit,“ řekl Petr.

„Líbí se mi tvoje odvaha, chlapče, a proto ti ráda pomohu.“ Sova slétla se stromu dolů. „Zde máš skleněnou duhovou kuličku. Řekni strace, že je to diamantový šperk, ona má šperky velmi ráda. Snad se ti podaří ji přelstít. A tu ti dávám lucerničku s kouzelným plamínkem. Nebudeš-li vědět kudy kam, otevři ji a řekni: vpřed plamínku, vpřed, cestou k cíli mne ved! Přeji ti hodně štěstí, hochu,“ pravila sova. Zamávala mohutnými křídly a zmizela mezi stromy.

Petr schoval kuličku do kapsy. Aby zbytečně nebloudil lesem, otevřel lucerničku a vyslovil kouzelné zaříkadlo. A skutečně, kouzelný plamínek se před ním vznášel, kmítal se mezi stromy, až ho dovedl k vysoké jedli uprostřed lesa, kde sídlila straka-zlodějka.

Petr postavil lucernu ke stromu a zaťukal na jedlový kmen. Ve větvích se u domečku otevřelo okénko. „Kdo je tam?“ zakřičela straka.

„To jsem já, Petr. Musím s tebou mluvit, strako.“

„Prroč mne budíš teď v noci, nemohl jsi počkat do rrrána?“ durdila se.

„Nemohl. Vrať mi slzičky lítosti, které jsi ukradla skřítkovi Jasánkovi.“

„Ale slzičky, křišťálové perličky bys chtěl, ty já ti, chlapečku, nedám!“

„Musíš, strako, nutně je potřebuji. Jsou to moje slzičky,“ naléhal Petr.

„Byly tvé, teď jsou mé!“ zakřičela darebačka a zavřela okénko.

Chlapec se nenechal odradit. Z kapsy vytáhl skleněnou kuličku od sovy a opět zabušil na kmen vysoké jedle. Straka se vyklonila z okénka celá načepýřená. „Ty jsi tu ještě? Zmiz, darrrrebaú!“

„Nehněvej se, strako, ale něco bych pro tebe měl. Podívej, krásný diamantový šperk.“ Zvedl dlaň a v záři kouzelného plamínku se duhová kulička skutečně zatřpytila jako vzácný diamant. Strace zasvítily očka chtivostí. „To je nádherrný šperrrk. A to bys mi opravdu dal?“ zeptala se.

„Dám. Ale ty mi za to vrátíš slzičky, platí?“

„Když jinak nedáš, prrrrotivo.“ Straka zmizela od okénka a za chvíli se objevila dole s koženým váčkem. „Tu máš, a teď mi dej ten krrrásný šperrrk,“ trásla se nedočkavostí

Petr jí milerád dal kuličku a straka-zlodějka s ní vzlétla do svého domečku.

„Slzičky mám. Ale co teď, když nevím, kde najdu skřítku Jasánka?“ uvažoval chlapec a tu si uvědomil, že má lucerničku. „Vpřed plamínku, vpřed, cestou k cíli mne ved!“ zašeptal zaklínadlo a plamínek jej vedl.

Byla to dlouhá cesta. Přes kopce a údolí, přes rokle a lesy. Už zcela unavený stanul před velikou bílou skálou. A zde mu plamínek zmizel s očí. Otáčel se na všechny strany, ale kouzelné světélko jako by se do země propadlo.

Zaklepal tedy na skalní bránu. Ta se před ním sama otevřela. Ocitl se na ná dvoří, kde se to hemžilo skřítky s červenými i černými čepičkami. Petr se užasle rozhlížel a tu ho kdosi uchoпил za rukáv. „Vítám tě v naší pohádkové říši snů.“ „Jasánku!“ vykřikl radostně Petr, „Jsem rád, že tě vidím. Přinesl jsem slzičky, které ti ukradla straka-zlodějka.“

„Věděl jsem, že to dokážeš,“ usmíval se skřítek s červenou čepičkou.

„Jak jsi to mohl vědět?“ vyzvídala Petřík.

„My, noční skřítkové, víme všechno. A taky nezapomeň, že v naší pohádkové říši se dějí různé neuvěřitelné věci,“ pravil Jasánek.

„Máš pravdu,“ řekl chlapec a zamyslel se. „Rád bych věděl, co dělají všichni ti skřítkové s těmi svými paraplíčky.“

„Co dělají? Sprádají do nich sny, aby je pak mohli vyprávět na Zemi spícím dětem,“ vysvětloval Jasánek.

„Ale ten vzaðu, podívej,“ ukázal Petr na skřítku s černou čepičkou, „proč přelévá vodu z jednoho vědra do druhého sítem, to přece nikdy nepřelije?“

„Ty ho nepoznáváš, Petře? Je to Škarohlídek. Byl potrestán za to, co udělal. Ale nyní pojďme zanést slzičky naší královně, už je nejvyšší čas,“ pobídl chlapce noční skřítek. „Chyť se mne a pevně se drž!“ Otevřel červené paraplíčko a už se vznášeli nad pohádkovou říší, až nakonec stanuli před královnou.

„Petříku, Péčo, probuď se už,“ uslyšel chlapec známý hlas. Pomalu otevíral oči.

Sluneční paprsky vnikaly oknem do pokoje a nad postýlkou se skláněla maminka.

„Kde je skřítek Jasánek?“ rozhlížel se kolem sebe klouček, „A kde mám slzičky?“
prohledával kapsičky u pyžámka.

„Žádný skřítek tu není, Petulko, asi se ti zdál nějaký sen.“

„Asi,“ povzdychl si smutně Petřík, ale vzápětí se usmál. „Maminko, byl to ten
nejkrásnější sen,“ dodal radostně a vtulil se do její náruče – ...

MARTA URBANOVÁ

OSUDOVÁ

Nemůžeme si vybrat, kde se narodit
Jakou kůži chceme mít
Stejný odrazový můstek nám není dán
natož věk, čas narození a smrti
tak jakýpak vděk
že se nám dostalo svobodné vůle
která nás vede meandry osudu
ke křižovatkám
z nichž mnohdy není návratu

NÁVRATY

Připomínám si nedávnou cestu domů
podzimní mlha odřízla komíny
střechy domů a stromy podél cest
Zůstalo bezhlavé přízemí
změnilo město i hřbitov za poníženou zdi
Svíčky na hrobech blikaly v dlouhých řadách
Hovořili mezi sebou ti
kteří na sebe nikdy nepromluvili
a brána dosud byla otevřená
pro kroky návratů
pro noční rozjímání
není se čeho bát, jen mírkou smíření
jsou zalévány květiny
omývána jména, s nimiž jsem tu žila

• Spisovatele potkáme na každém kroku. Najít čtenáře je obtížnější.

AFORISMY F. Uhra

JANA BURČÍKOVÁ

MOTÝL

„Zdálo se mi o tom,“ sedí malá Stelinka nad stránkou sto dvanáct. Nohama přitom střídavě komihá asi deset čísel nad podlahou. Hlavu si na spáncích podpírá z obou stran dlaněmi. Je zamlklá. Dnes ještě zamlklejší, než obvykle bývá.

Její babička, za kterou by se její vnučka i přes les plný vlků vydala, následuje tenký, zpěvavý hlásek děvčátka. Když se odlepí ode zdi, u které si právě rovnala záda, ještě jí nenapadá, čím by mohlo být tak prosté sdělení dítěte zvláštní. V encyklopedii je totiž vyobrazen svět, který kromě ní a ještě posledních pár původních přistěhovalců nikdo nespatriil. Je tedy velmi nepravděpodobné, nemožné, ba naprosto vyloučené, aby se někomu tak mladičkému, jako je Stela, mohly zjevovat obrazy ze světa, o němž se šíří jen velmi opatrné informace. Když se stará paní Rotterová blíží ke stolu, aby nahlédla vnučce přes rameno, ještě se podobnými úvahami nezabývá. Je zkrátka jenom zvědavá, jaké sny sní děvčátko, jež se jí po nocích choulí v klíně.

Pak jej spatří. Modráška. Velikosti dlaně pořádného chlapa, s křídly potaženými sametem a olemovanými černým krajkovým. O motýlech se s nikým, co odletěla ze Země, nebavila. Ani se jí o nich nezdálo.

„Tenhle mi lítal nad hlavou. A ještě tam byli jiní. Moc jich tam bylo. Tenhle byl ale největší a lítal nejbliž. Nic neříkali. Vůbec nebyli slyšet. A když si sedli, sklopili se. Takhle,“ naznačí Stelinka svými pažemi nataženými daleko za zády, jak motýli v sedu sklopili svá křídla. „Potom už neměli barvy. Schovali je. Ale proč? Proč to dělali? Chtěla bych je zase vidět. Myslíš, že mi zase přiletí do snu?“

Děvčátku, jež od narození vyrůstá v šedi a hnědavé červeni smutné planety, rudnou tváře vzrušením. Touží vymalovat babičce celou svoji snovou nádheru, ale je zklamaná. Nedaří se jí to. Prostě to nedovede. Má štěstí, že našla alespoň tenhle obrázek. Není na něm však zdaleka všechno. Nedokáže přitom babičce popsat, kudy v noci chodila, s jak bohatými květy hovořila, jak jí ta záhadná stvoření sedala na vlasy a na ramena, aby se jí předvedla z pestrého líce i trochu posmutnělého rubu.

Jak to má babičce všechno povědět, když pro to nezná žádná slovíčka?

Stelinka je nervózní. Poposedává na židli, jen jen vyskočit. Rukama střídavě rozhazuje a hned je zaklesává, láme si prsty, až jí v křehkých kloubcích zapraská. Babička cítí potřebu jí pomoci. Vytáhnout jí z té šlamastyky nevědomosti a nabídnout jí pojmenování, která by jí pomohla uschovat si svůj výjimečný zážitek napořád.

Copak o to. Nic jí v tom nebrání. Ještě si docela živě pamatuje na rozkvetlou zahrádku své tety. Chodila k ní už jako malá holka. Nikoho k tomu nepotřebovala. Její teta, které už v té době bylo přes osmdesát, žila hned za městem jednu

klidnou čtvrt od činžáku, v němž bydlela ona se svými rodiči. Cesta k ní nebyla ničím nebezpečná a k tomu ona jistota, že stará paní se nikde jinde než na svém hojně porostlém pozemku, nezdržuje. Bylo to právě tou živelně rostoucí vegetací, že se k ní slétali motýli zblízka i zdaleka.

Jakmile vykvetla první nesmělá kvítka, objevili se nejprve bělásci. S chrpami přilétli modrásci a planě bující růže už potom nenechaly bez povšimnutí žádného motýlka. Jako by si o ráji na zahradě staré paní tety mezi sebou vyprávěli. Přilétali v celých hejnech. V hustých svlačcích si hráli na schovávanou, nad loučkou šťovíků tančili své třepotavě ladné tanečky a na kopretinách pořádali přehlídky krásy svých nazdobených křídel.

Babička si znovu zouvá své dívčí topánky, aby se k nim mohla co nejnepozorovaněji přiblížit. Na ploskách bosých nohou ji zastudí zatoulané kapky ranní rosy. Mezi palcem a ukazovákem na pravé noze jí uvízne stvol pampelišky. Dalším krokem jej přetrhne a kulaťoučký žlutý kvítek jí ozdobí nožku. Těsně před ní vyskočí nečekaně z trávy dvě zelenkavé kobylinky. Na moment se na ně zadívá. Usměje se jejich dovádivému skotačení, ale nepřidá se k nim. Dál našlapuje měkce jako kočka na číhané. Ne však, aby motýlky na pomněnkách ulovila. Kdepak. To ona by jim nikdy neprovedla. Nikdo ji o tom nikdy nepoučoval, ale sama už dávno vycítila, že by jejich křehké kráse, byť jen nejjemnějším dotykem, ublížila. Motýlci se jí proto nemusí bát. A ani se jí nebojí. Už se jich dotkl její pozdním sluncem prodloužený stín, ale oni jako by jej vůbec nezaznamenali. Jejich křídélka se nepravidelně otvírají a přivírají. Snad je to lehkým vánkem, že nevydrží chvíli bez pohnutí. Nebo si svými křídélky malují svou motýlí abecedu, aby si navzájem pověděli, jak je jejich svět baví?

„Motýl. Stelinko, ty jsi doopravdy viděla ve snu motýla?“ jako by se babička potřebovala ubezpečit o pravdomluvnosti své nejmilejší vnučky.

Ta se okamžitě se vzdorem ve tváři ohradí: „Ty mi nevěříš? Proč mi nevěříš?“

Může jí snad stará paní Rotterová vysvětlovat, že jí Stelinčina snová fantazie přijde až neuvěřitelně skutečná? Je vůbec možné, aby si děvčátko vysnilo přesně takový svět, o který ona před půlstoletím přišla? Kde k takové představivosti mohla přijít?

Skoro jako by se Stela po nocích procházela po Zemi. Bože, tak troufalá představa! Ale jak tomu má rozumět?

Musela to doopravdy vidět. Nemůže přece Stelinku trápit nedůvěřivostí a pochybovačností.

No, jo... Ale to by pak mohlo znamenat, že pozemský ráj neskončil!

Vždyť i jí se kolikrát přihodilo, že si ve snu odskočila právě tam. Jenomže si dosud pokaždé myslela, že se jí zjevují jenom vzpomínky. Teď si ale uvědomuje, že spoustu obrazů nikdy dříve neviděla. Nesetkala se tvář v tvář s krokodýlem, jako se jí zdálo před nedávnem. Ani nikdy neplavala s delfíny, jako předevčírem.

Přítom by o svých prožitcích také s nikým nediskutovala. Ještě teď si vybavuje emoce, které jí stavěly chloupky do pozoru nebo ji hladily duši, jako dokáže lidská dlaň hladit po kůži. Dala by za to krk i se svou šedinami prokvetlou hlavou, že tam doopravdy byla. Že všemi smysly vnímala a že to nebylo jenom, jako když se návštěvník galerie dívá na hodně realisticky namalované plátno. Ne. Byly tam zvuky, vůně, teplo i chlad. A co je nejdůležitější, bylo tam blyštivé světlo Slunce.

Jak si tedy dovoluje nevěřit své Stelince?

„Věřím ti. I mně se zdají sny. Všelijaké. Odtamtud také,“ zalekne se slůvka, jež by měla vložit na místo neurčitého „odtamtud“.

Bojí se, že by ji Vesmír za její troufalost sám potrestal. Ne-li ještě dříve jejich vševědoucí systém. Pořád si ještě není jistá, jestli jim nechte myšlenky. To by pak bylo nadělení! Jenom pomýšlení na možnost života na zničené planetě by mohlo způsobit pozdvižení, jež nemá ve svém věku zapotřebí.

Zemi zahubili lidé. A lidé, jakožto viníci vědomí si své viny, mají zapovězeno veškerá témata s jejich vinou jakkoliv související otevírat. Svědomí má hodně silnou moc. To vědí i lidé na Bobuli. Svědomí dokáže i zahubit. Nikdo by si přece nepřál, aby jim bylo opláceno stejným trestem. Budiž tedy všechny domněnky o planetě krásy včas zapuzeny. I se Stelinkou je třeba nezapomínat na opatrnost. Jejich sdílení by je mohlo stát mnoho. I to nejceněnější.

„Je tam krásně. A motýlí, ti jsou vůbec krásní! Máš veliké štěstí, že jsi mezi nimi mohla být. Motýlí na svých křídlech nosí velikou moudrost.“

„Jakou moudrost? Jsou moc krásní. Moc...“ zadívá se znovu zasněně malá Stela na fotografii modráška před sebou.

„Vidíš? Uhodla jsi to sama. Je to moudrost o kráse. Na planetě, na které jsem se narodila, byla veliká spousta krásy. Byla všude, kam se člověk podíval. Tedy pokud se díval na to, co patřilo planetě. Zadíval-li se na věci, které stvořil sám, málokdy v nich už mohl spatřit skutečnou krásu. Takovou, od níž se nedají odtrhnout oči. Protože se samy nechtějí odtrhnout. Krása, která je tak přitažlivá, až by ses jí chtěla nechat vtáhnout. Stát se kouskem jí samotné. Už ji nikdy nemuset opustit. Nechat se jí prostoupit a zároveň do ní vklouznout. Splynout v jednu krásu a už nikdy nezažít onu nepřijemnost, kdy je nutné se s krásou rozloučit. Motýlí patřili mezi tu nejkrásnější krásu. Jejich barvy, vzory, dokonalost v každém detailu, a přitom neskutečná křehkost. Byli velmi snadno zranitelní. A zranit motýla, znamenalo spáchat těžký zločin. Nebylo jich mnoho, ale bylo jich stále dost, aby nepřestávala fungovat vyváženost. Základní princip přírody.“

„Já bych jim tedy nikdy neublížila. Já ne!“ rozohní se vnučka nad nemyslitelným vandalstvím jiných.

„Já také ne. To mi věř. Pochopila jsem jejich poslání už tenkrát. Byla jsem jen o něco málo starší, než jsi teď ty. Z knih jsem se dozvěděla, jak krátký je život motýlů. Nejprve mě to rozzlobilo. Jak může planeta dovolit, že taková krása tak

brzy zaniká? Dva týdny a z krajkových okrajíčků motýlích křídel začínal ukusovat čas. Za několik dnů už dokázali jen stěží létat. Jejich příliš časně stárí jim doslova vyhlodalo díry do těla. Hned nato však přišlo poznání.

Má, ba musí to tak být. Tak kruté a nezvratné. Abychom si všichni uvědomili, že krása je sice tu, avšak její úloha tím, že nás potěší, končí. Nic víc nám nemůže dát než právě jen ten okamžik, kdy se zastavíme, zadíváme se a pocítíme vděk za onu krásnou chvíli strávenou s krásou. Víc v ní totiž nenajdeme. Je povrchní a bohužel pomíjívá. Co bylo krásné včera, dnes už nemusí být. Užří-li někdo krásu, jiný k ní může zůstat slepý. Krása nemá žádná pravidla, žádné zákony, kterými by se řídila. Krása nebyla a je, je a nebude, byla a není. Čas je její silný soupeř. Ale není jediný. Také vkus, zkušenost, nálada nebo očekávání jí mohou a nemusí být ku prospěchu. Na kráse nelze vystavět dům, úspěch, vztah natož lásku. Přes to všechno byla Země krásy plná. Aby lidé pochopili, co se jim pochopit nepodařilo. Totiž, že krásy si mají pouze vážít a být za ni vděční.“

„Babi, já také nemůžu odtrhnout oči od toho motýla! Chtěla bych ho vidět pořád. Už rozumím, co je krása,“ naváže na babiččino povídání malá Stelinka. „Tuhle stránku nikdy nevytrhnu. Slibuju. Už nechci žádné papírové vlašťovky. Chci motýla.“

Dívka se poleká vlastních slov. Tohle by neměla říkat. Nebo alespoň ne takhle. Podívá se zčásti omluvně zčásti tázavě na babičku. Nepřeje si, aby ji babička napomenula. Sama ví, že žádné „chci“ jí nemůže přinést nic dobrého. Ani motýla.

„Proč tu nemáme krásu? Bylo by krásné, mít tu krásu. Dívala bych se na ni jako na motýly. Babi, proč tu nikde není krása?“

Holka jedna zvědavá. Takové otázky... I babička by se už konečně ráda zadívala někam jinam než do červenavého kamene všude kolem. Ať se otočí doprava nebo doleva, ať se podívá pod nohy, nebo zvrátí hlavu do záklonu, všude jenom ten protivný bezduchý kámen. To by bylo, moci tak zase pozorovat motýly. Může ale vnučce v její tesklivé písničce přizvukovat? To aby se pak rovnou vystrájelely na funus!

Stará paní Rotterová cítí, že nadešel okamžik, kdy musí požádat své unavené stárí o pomoc. Teď musí být ona ta silnější, ačkoliv jí v kostech loupe a vlasy ztrácí po chomáčích. Nenechá přece svou holčičku, aby si stýskala po něčem, co tu zkrátka nikdy nemůže mít.

„Nefňukej, Beruško! Krása... Co je to vlastně krása? Duha, poupě před roz-pukem, kapičky rosy, jak se kutálejí po stébélkách trávy. Nebo kruhy na vodě, když z ní vyskočí rozdováděná rybka. Máš pravdu. Je to krásné. Očím se to líbí. Ale jsou to jenom pamlsky. Jako když dítě prahne po cukrátku. Vyloudí bombón, nechá jej poválet po jazyku. Polkne sladkost. Polkne ještě několikrát. Ale s každým dalším polknutím je ona sladkost méně sladká. Požitek z vytouženého mizí stejně rychle, jako se ztrácí duha na nebi, uvadá růže, nebo umírá motýl. Skutečnou

krásu, skutečnou slast nikdy neuvidíš očima. Je schovaná. Snad právě proto, aby přežila. Je v semínku, ze kterého vyroste růže, v kapce deště, po kterém přijde duha, v chlupaté housence, ze které se vylíhne motýl. Skutečnou krásu lze vidět pouze srdcem. Zavřeš oči a ucítíš. Takhle!“ předvede babička způsob, jak objevit krásu. Zavře oči. Ale vypráví dál. „Ty jsi krásná. Tady,“ přejede Stelince dlaní po hrudníčku. „Tam uvnitř jsi krásná. A stále budeš. Když zůstaneš taková, jaká jsi.“

Stela, jako vzorná žačka, svou moudrou paní učitelku hned napodobí: „I ty jsi krásná,“ zavře oči a přiloží své drobné dlaničky na babiččiny vrásky.

FRANTIŠEK UHER

Nastal čas

Již jsme promlčeli příliš mnoho času
Dozrála doba dodat na důrazu
vlastnímu hlasu

Porucha komunikace

Odplul jasný odraz měsíce
v proudu prázdná pramice
Žádný veslař A žádné veslo
Nikdo neznal správné heslo

Hledání

Vichřice podél Vichřice napříč
Všem se přičí A poštolky křičí
Zmar orientace Ztracený směr
Pod kořeny plno jezevcích děr
Klikaté cesty Dojít A bez řečí
Člověk zná úděl Člověk je dřič
Člověk neváhá Stále hledá klíč

(Ze sbírky SIRÉNY TESKNÍ U VYSNĚNÝCH PLÁNÍ, ALFA-OMEGA 2018)

Ráno

Každodenní zmrtvýchvstání
koná se za svítání pod strání
Hlavy tam zvedají kopretiny

Žádné nebe

Doga nenávisti si klestí cestu křovím
Pravím:
Vyhněte se hněvu a zlobě Zášť zebe
Zraňujeme především sebe

Puklý džbán

Žízni chlapi Trpí Na otepi spí
Slunce trápí ze všech stran
Žádný stan Sucho trávy třepí
Kdo slepí puklý džbán

-
- Lepší je přijít o hodinu později, ale o den dříve, než přijít o hodinu dříve, ale o týden později.
 - Hledal odvahu, nacházel však jen ty, kteří na ni doplatili.

AFORISMY F. Uhra

JAROSLAV JONÁŠ

STŘÍPKY HUDEBNÍ KARIÉRY

Jak jsem použil matematiku

I když je to na první pohled málo patrné, hudba je s matematikou bytostně spojena, protože je rytmická. Půlová, čtvrtová, osminková nota, tříčtvrtový takt a mnoho dalších hudebních výrazů pochází z tak racionální vědy, jako je matematika. Já jsem však ve své hudební kariéře použil matematiku zcela jiným způsobem.

To jsem už s houslemi nedocházel ke Zlatému beránkovi, ale jezdil jsem do nově zřízené hudebky v někdejší hotelu Bouček na někdejší Leninově náměstí. Pouzdro s houslemi jsem pověsil na řídítka bicyklu a vyrazil. Za mého mládí nebyl městský provoz ani zdaleka tak hustý jako dnes, navíc jsem jezdil kolem Matáku a přes Olšinky, takže cesta bývala klidná a bezpečná. Až na jednu už neexistující křižovatkou na dnešním sídlišti Karla IV. Při jízdě domů byla ta křižovátka naprosto nepřehledná, protože Jiříkova ulice ústila do vnitřní strany oblouku Karlovy ulice. Ta se na obou stranách stáčela zpět, takže do stran bylo vidět až někde z poloviny vozovky. Já jsem tam vždycky slézal s kola, pomalu vstupoval do křižovátky, a když nic nejelo, tak jsem rychle přebíhal na druhou stranu. Bylo to otravné a navzdory velmi slabému provozu mi to připadalo nebezpečné.

Jednou byla hodina hudební teorie obzvláště nudná a já jsem místo *prima volt* a *sekunda volt* přemýšlel, jak zdolat tu obávanou křižovátku bezpečněji a rychleji. A vzal jsem si na pomoc matematiku. Základní premisou se mi stala jednoduchá úvaha: Čím kratší dobu v křižovatce setrvám, tím menší je riziko, že v ní potkám nějaké vozidlo. Chladnou logickou úvahou jsem pak dospěl k jednoduchému řešení. Rozjedu se do té nepřehledné křižovátky co nejrychleji, projedu ji během sekundy, možná i rychleji, a hotovo. Nebudu muset slézat s kola, nahlížet a přebíhat a pravděpodobnost, že by během zlomku sekundy, kdy *přeletím* křižovátku, něco jelo, je mizivá, prakticky nulová. Byl jsem na svoji matematicko-logickou úvahu nesmírně pyšný a na jízdu domů jsem se tentokrát přímo těšil.

V Jiříkově ulici jsem svoji brilantní teorii poprvé uvedl do praxe. Stoupl jsem do pedálů a rozjel se po dlažebních kostkách tak rychle, až jsem měl strach, že se mi bicykl rozsype. Před křižovátkou jsem ještě přidal a *vlétl* jsem do ní rychlostí nesmírnou...

Další sled událostí mi poněkud splývá. Uslyšel jsem kvilení brzd, zděšený výkřik kolemjdoucí ženy, zaplácání křidel hejna vyplašených holubů a vzápětí mužský hlas:

„Ty syčáku, jak to jezdíš? Chceš se zabít a mě dostat do kriminálu?“

Na nic jsem se neohlížel, šlapal do pedálů, co to šlo, a mou jedinou snahou bylo co nejdřív zmizet. Ženská už neječela, mužský hlas slábl kdesi za mnou a jediné,

co jsem vnímal, bylo mé vlastní bušící srdce, které snad přehlušilo i blatníky drnčící na hrbolaté dlažbě jako kýbl kutálející se ze schodů.

Tak jsem poznal, že v praxi některá spojení matematiky s hudbou nejsou příliš šťastná, a musím přiznat, že jsem svůj logický experiment už nikdy neopakoval.

Jak jsme obdivovali Kubíkovy housle

Jednou mě na hodinu houslí doprovázela matka. Asi se chtěla pozeptat na mé hudební úspěchy nebo tak nějak... Když probrali mé nedostatky při kladení prstů na hmatník, zrak profesorův spočinul na stolku u dveří.

„Podívejte se, to jsou Kubíkovy housle,“ pravil s úsměvem a ukázal směrem k nástroji. Matka i já jsme přistoupili ke stolku a s opatrnou uctivostí jsme si housle prohlíželi. Nic zvláštního jsme na nich neviděli, ale když je to dílo samotného Mistra Kubíka...

„To bude asi nějaký vzácný nástroj, že,“ řekla pak matka s nepřehlédnutelným akcentem obdivu v hlase. Profesor se rozesmál naplno:

„Ale ne, před vámi byl na hodině Honza Kubíků a hudební produkce ho tak rozrušila, že tady zapomněl housle a odešel domů s prázdným pouzdrem.“

Jak jsme zpívali u rybníka

S kamarádem Milanem jsme se dali dohromady za studií. Oba jsme hráli na kytaru, naše hlasy spolu ladily, a tak jsme si občas po brněnských hospodách vydělávali zpěvem na pivo. Byla to nejslavnější éra skupiny The Rangers a bylo to také období, kdy se pardubický vodní lyžař František Stehno stal mistrem Evropy.

Jednou jsme hráli v Nemošicích na narozeninách Milanovy sestřenice. Přecházeli jsme z lidovek na country, hráli na přání a tak. Jedním z narozeninových hostů byl i Františkův otec Maxmilián, řečený Maxa. Poslouchal naše dvojhlasy a bylo vidět, že o něčem přemýšlí. Po nějaké době k nám přišel a povídá:

„Chlapci, jak vás tak poslouchám, docela vám to ladí. Mám pro vás takový návrh. Náš Franta má v neděli exhibiční vystoupení na Jinolických rybnících. Nechtěli byste jet s námi a zazpívat tam pár písniček? Zaplatit vám za to nemůžu, ale jídlo a pití budete mít zadarmo. Co tomu říkáte?“

„No jasně,“ vyhrkli jsme oba současně a bylo domluveno.

V neděli jsme na korbě nákladáku, což tenkrát ještě šlo, dojeli do Jinolic k rybníku. Bylo krásné slunečné počasí a na travnatých březích se slunilo množství lidí. Franta byl tehdy populární a lidé se na jeho vystoupení těšili. Předvedl jim několik trikových jízd, pak slalom a nakonec jízdu bez lyží na holých chodidlech. Sklidil bouřlivý potlesk. A potom přišla naše chvíle. Maxa, který celý program uváděl pomocí tlampačů rozmístěných kolem rybníka, oznámil: „A nyní vám naši chlapci zahrají a zazpívají několik turistických písní.“

Posadili jsme se s Milanem do trávy a spustili tehdejší hit:

„Koloréédóó, Koloréédóóó, Koloréédóóóó, z mládí tě znám...“

Maxa zabořil mikrofon k našim kytarám a my bušili trsátky do strun, co to šlo. Začali se sbíhat lidé, až se jich kolem nás vytvořil početný houf. Dmuli jsme se pýchou, jaký máme úspěch. Před pokračováním lyžařské exhibice jsme zahráli ještě jednu písničku a vyslechli si potlesk. Byl poněkud vlažnější, než jsme od tolika diváků očekávali, ale to nám náladu zkazit nemohlo. No, na další vystoupení už nedošlo a my jsme se zanedlouho dozvěděli, proč. Jak totiž Maxa držel mikrofon u našich kytar, nebyl z amplionů slyšet zpěv, ale jenom šílený rachot předimenzovaného zvuku kytar. Nedalo se to prý vydržet, a tak lidi prchali tam, kde byly ampliony slyšet nejméně. A to bylo shodou okolností právě v okolí místa, odkud jsme onen rachot prostřednictvím Maxova mikrofonu do zesilovače pouštěli.

Ale jakýs takýs úspěch jsme přece jenom zaznamenali. Po vystoupení za námi přišli dva poněkud společensky unavení muži s návrhem:

„Kluci, pojedte s námi do Prahy, uděláme si mejdan. My už jsme sice plný, ale v naší volze nás jelo už dvanáct, tak proč by se nás tam nevešlo osm.“

MIROSLAV KUBÍČEK

první výzva

zdánlivě ponurno
podzimní barvy neničí
světlo po nich zkrásní
až do hlíny

divný svět často divý
a nenarození se diví
žvanění oprátkuje
krásné slovo

barvy touhu vzkřísí
neopustit nedopustit

druhá výzva

podzim už zapomíná
jako já
bylo tolik podzimů
zůstal jeden

pod listím opuštěné
ohřívá se teplo
zatím je odtroubeno
čeká prý pusto

nebude jinak
nepodám ruku strachu

JIŘINA VALACHOVIČOVÁ

STONEK RŮŽE

Listopadový podvečer se vkradl do parku. Mrholí. Studený vítr prosycený deštěm rve z věkovitých velikánů poslední listy. Dešťové kapičky na holých větvích připomínají slzy. Lavičky kolem cestiček jsou opuštěné. Na jedné z nich

se choulí žena. Na vlasech se zachytily kapky vody, stékají po čele a ztrácejí se v záhybech límce. Z hlavy jí sklouzl černý hedvábný šátek, uchopí ho neurvalý vítr, ale v poslední chvíli ho zachytí její prokřehlá ruka.

Prudký pohyb jakoby ženu vrátil do skutečnosti. Uplakané oči se zastaví na pahýlech rozložitého buku. „Asi vichřice! Chudák!“ sklouzne pohledem na mohutné kořeny. „On má ještě šanci, ale já už ne,“ z hrdla se jí vydere povzdech, podobný vzlyku. Jediný rok a vystačil by na několik životů! Bože, ta noc, ta hrozná noc, kdy to začalo! Byla jsem u Ivany v pokoji. Probíraly jsme takové hedvábné ženské starosti.

„Mamko, kdy mi došiješ ty šaty? Věneček už bude co nevidět,“ seděla na váleňce mezi pohozenými učebnicemi, dívala se do zrcátka a pročešávala si houšť vlasů dlouhých skoro k pasu. „Všechny holky jsou už na krátko,“ uchopila vlasy, stáhla je gumičkou, „říkají, že jsem nemoderní. Hned po tanečních je zkrátím.“

„Jdi, mluví z nich spíše závist,“ pohladila jsem ten hebký vodopád. Sáhla jsem po zrcátku v její ruce. „Půjčíš mi ho?“ Usedla jsem do křesla vedle váleňky a zadívala se do jeho stříbrné hladiny. Vyskočila a její drobný obličej se objevil vedle mého.

„Prohlížíš vrásky? Moc jsem ti jich nenadělala.“ Políbila mě se smíchem na nos a pak mi načechrala vlasy. „Vrásky? Těch se bát nemusíš! Jestlipak víš, že nám začínáš šedivět?“

„Au! Divochu, to bolí!“

„Odpusť! To jsem nechtěla! Podívej!“ Opravdu, v prstech se jí kroutí stříbrný vlas.“

„No, vidíš! A pak že mě netrápíš,“ chci nasadit vážný tón, „tanečních máš plnou hlavu, ale co takhle škola?“

„Škola?“ líně se protáhne. „Ta ujde, až na angličtinářku. Ta ženská snad nechodila do tanečních. Představ si, vrazila nám opáčko a nějaký věneček ji vůbec nezajímá. Prostě hrůza!“ začne hrabat na váleňce a vytáhne angličtinu. „Musím se na to ještě mrknout.“

„Nebudu tě rušit. Jdu číst do obýváku. Nezapomeň zhasnout.“

Než jsem šla spát, nahlédla jsem k ní. Lampička svítila. Pokojem se neslo její klidné oddechování. Angličtina sklouzla na koberec. Zvedla jsem ji. Už aby ty taneční byly pryč! Jinak se z vás třídní asi zblázní, pomyslela jsem si. Zhasla jsem a dveře nechala pootevřeně.

Probudil mě budík. Bylo ještě šero. V bytě bylo takové divné ticho, přehodila jsem přes sebe župan a přistoupila k pootevřeným dveřím. Stiskla vypínač. Pokoj zaplavilo světlo. Přistoupila jsem ke spící. Rty měla promodralé, obličej pokroucený hrůznou grimasou a neslyšela jsem její dech. „Ivanko! Probud' se! Proboha, vzbud' se,“ třásla jsem v šílené hrůze jejím ramínkem. „To jsem já,“ máma,“ jektala jsem zuby. „Miláčku, proboha, vzbud' se!“

Je mrtvá! Ona mi umřela! Po kolenou jsem dolezla k telefonu. Paměť mi vynechávala, konečně jsem vytočila číslo.

Kolisavý tón houkačky, spěchající doktor, zapíchnutá jehla do paže Ivany, to vše jsem prožívala úplně ochromená. Probral mě její hlas.

„Co je, mamko?“ pohledem bloudila po pokoji a očima se zastavila na bílém plášti. „Jsem snad nemocná?“

Vzala jsem její ruku do své a chtěla říct něco na vysvětlenou. Doktor mě předešel, asi to způsobil pohled na můj obličej. „Trochu jsi maminku vystrašila,“ povzbudivě se na nás usmál. Zapnul kabelu a šel ke dveřím. Na chodbě poznamenal. „K epileptickému záchvatu nemusíte volat hned Aro.“

Zachytila jsem se o dveře. „K čemu?“ Zdálo se, že mi nevěří.

„Chcete říct, že ten záchvat měla prvně?“

Přikývla jsem a zašeptala: „Nebyla ještě nikdy vážně nemocná,“ slzy se mi začaly kutálet po tváři.

„To je divné. Hned ji objednejte na vyšetření!“ sáhl do kabely, vytáhl dvě bělounká kolečka. „Dobře je zapijte a trochu se prospěte.“ Klaply dveře. Zahleděla jsem se na drobounká kolečka v mé dlani. Při pohledu na ně jsem vůbec netušila, že od dnešního dne budou stálí průvodci mého a Ivanina života.

Vyšetření střídalo vyšetření. Ivana se změnila před očima. Záchvaty byly stále častější.

Začala jí pobolívat hlava a pronásledovaly ji divné zvuky. Po jednom vyšetření lékař řekl: „Musíme operovat a věřit, že se nám podaří odstranit celý nádor.“

Já, nevěřící, jsem celou noc před operací šeptala Otčenáš. V dětství mě ho naučila babička.

První slova lékaře ve mně probudila naději. „Zdá se, že jsme vyoperovali vše a že jde o druh, s kterým pacienti žijí desítky let.“ Bůh mě, hříšnou, vyslyšel, napadla mě spásná myšlenka.

Pokračoval: „Jsou však případy, kdy pacienti přežijí jen několik měsíců.“

Nohy mě přestaly poslouchat. Podal mi sklenici s vodou a hledal slova útěchy. „Nezoufejte! Jsou tu ještě cytostatika a můžeme taky ozařovat. Je mladá.“

Je mladá, je mladá... bušilo zoufalství do mého rozjitteného mozku. Přešlo několik měsíců. Já, bláhová, začala doufat. Při jedné kontrole lékař řekl: „Necháme si ji tady. Raději to ozáříme.“

„Několik týdnů pobyla v nemocnici. Po návratu domů jsem se snažila, aby nevytušila, jak velké nebezpečí jí hrozí. Jednou mě skoro prozradil můj hlas.“

„Mamko, podívej se! Sotva mi narostly, všechny mi vypadají,“ držela hřeben v hubené ruce a v jeho zubech zůstaly hrsti krásných, ještě nedávno hustých vlasů.

„Ivo, to zřejmě každému, ale jistě narostou,“ hlas se mi trásl a obličej jsem měla stažený bolestí.

„Ty tomu skutečně věříš?“ nespustila ze mne oči.

„Jistě! A možná, že budou ještě hezčí,“ řekla jsem a snažila se, aby můj hlas byl pevný, a dokonce jsem se na ni usmála. Neodpověděla a začala se opět česat.

Přešlo léto. Jezdily jsme na kontroly. Při návratu domů jsme se zastavovaly v parku. Protékala jím řeka. Dováděly na ní kachničky a plavalo několik labutí. Krmily jsme je a smály se jejich hladovosti. Pohled na jejich dovádění, na plynoucí řeku a rozkvetlý park nás trochu potěšil.

Kontroly byly stále častější. Bolesti hlavy byly trvalé a nepomáhaly žádné léky. Iva musela zůstat na několik dní v nemocnici. Po návratu domů byla jako vyměněná. Polehávala a většinou bez zájmu hleděla do stropu. Kupovala jsem jí časopisy, které ráda pročítala. Zůstávaly nepřečtené. Většinu času jsem trávila u ní, ale někdy se mi zdálo, že moji přítomnost skoro nevnímá. Mýlila jsem se. Rovnala jsem čerstvé růže do vázy. Měla je tak ráda. Vtom mne zasáhl její hlas: „Mami, to ozařování bylo k ničemu! Zničilo mi to vlasy. Hlava mě bolet nepřestala.“

Stonek jedné růže se mi zlomil v ruce, jak zoufale jsem se snažila něčeho zachytit.

„Ivanko, to...“ nenechala mě domluvit.

„Záchvaty se mi taky vrátily! Proč mi všichni lžete?“ hlas se jí začal lámat. „A proč i ty?“

„Ivanko, musíš mi věřit!“ přiskočila jsem k ní a objala tu její utrápenou hlavu. Vzlykala a mluvila stále tišeji.

„Už nikomu nevěřím. V nemocnici jsem viděla, jak to končí. Nechci se zbláznit ani zešít. Bylo to hrozné.“

Objímala jsem ji, ale už jsem nedokázala zastavit ten proud zoufalství. Slzy mi tekly do jejích řídicích vlasů, kdysi mé chlouby. Cítila jsem, jak mi hladí ruku, byla v té chvíli silnější nežli já.

„Mamko,“ řekla tichounce, ale dost nahlas, abych to slyšela. „Teď už budu spát. Konečně mě přestane bolet hlava. Prosím, namoč mi žínku a stáhni rolety.“

Seděla jsem v obýváku a nemohla se přinutit k žádné práci. Stále mi zněla v uších její výčitka. „Proč i ty?“

Do pokoje se pomalu začalo vkrádat šero. Měla bych ji probudit, ale váhala jsem. Ať si pospí, alespoň zaspí tu hroznou hlavu. Nahlédla jsem do jejího pokoje. Pochrupávala. Ležela na boku. Na zemi vedle válendy se něco zalesklo. Zvedla jsem zlatý křížek a hledala řetízek. Svírala ho v dlaní. Žínka z očí sklouzla na polštář. Sáhla jsem pro ni a zavadila o její tvář. Byla rozpálená.

„Ježíš, ona nespí! Má zřejmě záchvat!“

Znovu vřeští sanitka. Šílená jízda. Utíkající doktorka vedle vozíku s Ivanou. „Zavolejte si!“ vtiskla mi do ruky papírek. Domů jsem došla po paměti. Vytočila jsem číslo, které mi doktorka zasunula do ruky.

„Běžte se podívat, kde měla dcera léky!“

Opět jsem hleděla do zásuvky Ivanina nočního stolku. Nahoře ležela obálka. Uchopila jsem ji a vytřeštila oči na desítky prázdných políček od drobných bílých koleček. Strašlivé poznání mě vrhlo k telefonu. „Snědla je! Strašně moc jich snědla!“ sluchátko mi vyklouzlo z ruky. Dovrávorala jsem zpět do pokoje. Obálka nebyla zalepená. Písmenka mi tančila před očima.

Moji drazí, snad mi to dokážete odpustit. Už nemám sílu ani naději. Vše jsem pochopila při posledním pobytu v nemocnici. Záchvat za záchvatem, dnes už desátý. – Stav podobné šílenství. Ukrutné bolesti hlavy. Jak se toho zbavit? Všechno skončit? Zbavit se zoufalství a beznaděje. Je to hrdinství nebo zbabělost? Hloupé otázky a už mi je nikdo nezodpoví. Mami, jsi vedle a nic netušíš. Ještě před rokem jsem nevěděla, že tak brzy budu sčítat ztráty a nálezy mého krátkého života.

Odpusť mi, maminko, strašně jsem se za ten rok změnila. Odchází ze mne vše, co kdysi ke mně patřilo. Můj konec je blízký a všechny naděje zůstaly tam v nemocnici. Chci, abys mě viděla stále takovou, jaká jsem byla. Ještě cítím tvé dlaně. Žínka chladí, oči mám zavřené a toužím tě zavolat zpět. Ne, nesmím. Nevěřte nikomu, že ukončit život je zbabělost.

Už je mám nachystaný, chutnají hořce.

Telegram přišel v pondělí.

Umřela, ona mi umřela!

Do parku se začala vkrádat tma. Žena vstala z lavičky a pohledem zavadila o rozzářená okna starobylé budovy zámku.

Snad bych to dokázala. Nemají nikoho jako já. Možná, že bych získala jejich opuštěná dětská srdéčka.

Uplakaný obličej prozářil paprsek naděje. Vykročila pevnějším krokem. Ceduli za jejími zády „Dětský domov“ pohltila tma.

(Povídka z výběru z prací ŽIVOT JDE DÁL. 2018 v OFTISU.)

Jindřich Tošner, Patrick Marek

Kniha fotografií a poezie

Vydalo nakladatelství Medexart, s.r.o. v roce 2018, 172 str. pevná vazba

Sedm období nejistot lidského života je rozděleno do kapitol: Předehra, Cesta vzhůru, Vrchol, Planina, Uvolnění, Sestup, Dole a Výklad přání.

Poezie zrcadlí lidské osudy se všemi, obavami, radostmi a uspokojením. Verše na pozadí fotografií z Hradce Králové, Paříže, New Yorku a Toskánska podněcují čtenáře k pochopení skutečných hodnot života, který začínáme s velkými

nadějemi. Jsou-li očekávání nereálná, přichází rozčarování a rozchod v partnerských vztazích. To vše na úkor dětí, které jsou hlavním důvodem lásky. Tělesné okouzlení, přitažlivost, sexuální vzrušení nestačí – nutná je tolerance, obětavost, ohleduplnost, vědomí zranitelnosti a smrtelnosti. Samota, obavy ze stáří mizí ve styku s hudbou, uměním.

Hlavní motto knihy je v poslední básni:

Láska

mlha nad lukami

děšť

pára nad hrncem

chiméra

lesk mizející se sluncem

první polibek naposledy

nezáleží-li na ní

na čem tedy?

Ukázky z knihy:

Večer jsi tu byla

ve snu?

vůně kopřiv

mech tůň

louka z damašku

loudám se

v polospánku

kladu dlaň na druhou stranu postele

je prázdná

Nekrm strach

už mu nenalévej
nedávej mu víno
aby pil
na váze jsou věci lehčí než se zdály
něco jsi vyhrál
něco prohloupil

VZPOMÍNKA NA LITERÁRNÍ OSOBNOST

Před 125 roky se narodil spisovatel Zdeněk NĚMEČEK (1894–1957)

Diplomat, dramatik, překladatel, prozaik, spolupracovník Rádia Svobodná Evropa, čestný občan Jaroměře in memoriam (7. 4. 1994).

* 19. únor 1894 Josefov čp. 23

† 5. červenec 1957 Mnichov (SRN)

Pokřtěný jako Sidonius, pocházel z rodiny Aloise Němečka, bývalého učitele, hudebně nadaného předsedy zpěváckého spolku Ples, posléze majitele hlavního skladu tabáku v Josefově. Zdeněk vystudoval nižší gymnázium v Hradci Králové, pokračoval na obchodní akademii, kterou absolvoval s vyznamenáním 6. 7. 1912. V Josefově strávil své dětství a sem se vracel na prázdniny. V letech 1912–1913 absolvoval jednorocní kurs při exportní obchodní akademii ve Vídni. Zdejší studia nedokončil, neboť se zúčastnil bouří vysokoškolských studentů na protest proti národnostní politice rakouské vlády. Po krátkém působení u italské dopravní firmy

v Terstu nastoupil v r. 1914 jako korespondent v moskevské filiálce firmy Laurin a Klement. Takže odbornou praxi vykonával v Hamburku, Terstu a v Moskvě.

Zde jej zastihlo vypuknutí první světové války. Hned dne 22. srpna 1914 vstoupil do České družiny, prvního útvaru čs. zahraničního vojska, a už v listopadu se ocitl na haličské frontě. Válečná léta prožil převážně v ruské armádě. Do r. 1916 sloužil u 1. střeleckého pluku a poté od konce 1916 do března 1917 absolvoval studijní kurs na ruské Alexandrovské vyšší vojenské škole v Moskvě. Byl údajně několikrát raněn a hospitalizován. Za bolševické revoluce byl krátce vězněn v Moskvě, odkud byl transportován do Kurska. Podařilo se mu uprchnout, onemocněl však tyfem. V květnu 1918 vstoupil do formující se Kornilovy Dobrovolnické armády, v říjnu 1918 přestoupil k čs. oddělnému pěšímu praporu ve vojsku generála Kornilova na Ukrajině. Odtud byl v březnu 1919 evakuován do vlasti. Jeho žena byla rodilá Ruska – Anna Korovjakovská, která vychovávala pak s manželem jedinou jejich dceru Olgu Němečkovou, která ještě žije. Dosáhl hodnosti nadporučíka ruských legií. Po návratu sloužil jako důstojník z povolání v československé armádě do listopadu 1920.

Poté Zdeněk Němeček vstoupil do služeb ministerstva zahraničí a setrval v nich do léta 1939. Pro diplomatickou službu byl dobře připraven. Rusky a německy znal dokonale, francouzsky dobře, italsky, polsky a anglicky dostatečně, jak zní hodnocení Němečkových jazykových schopností z kvalifikačního listu v Archivu ministerstva zahraničních věcí v Praze. V letech 1921–1939 pracoval v diplomatických službách jako československý konzul v Německu, Francii, v USA a ve Španělsku. Zcestoval celou Evropu, Střední Ameriku, západní Afriku aj. V srpnu 1939 se stal až do roku 1944 úředníkem v Národní knihovně v Praze, půl roku byl vězněn gestapem na Pankráci. Po květnu 1945 byl reaktivován a jmenován velvyslancem v Kodani v Dánsku, kde po únoru 1948 zůstal v emigraci. V říjnu 1948 rezignoval a odcestoval do Ameriky. Po dvouletém pobytu v kanadském Montrealu (1948–1950), přesídlil v roce 1950 do USA, do New Yorku, kde žil až do konce svého života. Stykal se s mnoha významnými představiteli čs. emigrace. Byl spolupracovníkem rozhlasové stanice Svobodná Evropa (1950–1957) a měl aktivní podíl na činnosti exilového PEN klubu. Zemřel v Mnichově při zastávce na cestě do Jugoslávie, kam jej pozval Svaz slovinských spisovatelů po vydání překladu románu *Na západ od Panonie*.

Českou literaturu obohatil tématem problematiky exilu, vystěholectví a asimilace. Těžil při tom z osobních zkušeností zcestovalého diplomata. Nejdůležitějšími romány s problémem vystěholectví jsou: *New York – zamlženo* (1932, 1969), *Na západ od Panonie* (1935), *Evropská kantiléna* (1945), *Tvrdá země* (1954). První z nich je vedle poválečných románů E. Hostovského považován za nejucelenější sondu do života českých emigrantů v Americe. S ústředním námětem jeho próz souvisí také jeho dramatická tvorba, např. *Zač lidský život*

(1936) o životě horníků slovanského původu ve Francii. Z doby občanské války ve Španělsku je román *Ďábel mluví španělsky* (1939). Vedle toho napsal řadu cestopisů a povídek. Známá josefovská tragédie, příběh nešťastné lásky poručíka Famagolliho a Katinky Borzagové z r. 1827, inspirovala Zd. Němečka k baladické novele *Katinka* (1936, 1945). V r. 1940 ji také zdramatizoval a na scénu D 40 se svou hudbou uvedl E. F. Burian. Autorem výpravy byl jaroměřský rodák M. Kouřil. Němečkovy hry také inscenovali jaroměřští divadelníci. Po Zd. Němečkovi je pojmenována jedna ulice v Josefově. Pamětní desku Arnoštu Heidrichovi a Zdeňku Němečkovi podle návrhu J. Škopka odhalili 14. 6. 1997 v Josefově na rodném domě Zd. Němečka č. 23. Dne 7. dubna 1994 udělili Zdeňku Němečkovi čestné občanství města Jaroměře in memoriam. Pamětní deska Zd. Němečkovi na jeho domě v Ratajích nad Sázavou č. 119, odhalená 20. listopadu 1999, je dílem akademického sochaře Petra Nováka z Jaroměře, jenž vytvořil též desku na Němečkově hrobě na Vyšehradském hřbitově, kde uložili urnu s jeho popelem dne 14. června 1993. V úterý 10. prosince 2002 se v bývalé josefovské radnici uskutečnila literární konference s názvem „**Legionář, diplomat a spisovatel Zdeněk Němeček (1894–1957)**“, z níž byl knižně vydán 21. dubna 2004 stejnojmenný sborník o 108 stranách na počest tohoto slavného josefovského rodáka a pozapomínaného českého i exilového spisovatele a dramatika. Konferenci a sborník uspořádalo Městské muzeum v Jaroměři a zorganizovala je tehdejší ředitelka PhDr. Olga Mertlíková. V tomto sborníku jsem otiskl původní studii „Domov a rodný kraj v díle Zdeňka Němečka“, oceněnou v literární soutěži Šrámkova Sobotka v roce 2004.

Z. NĚMEČEK

Autor akad. malíř J. Škopek

PhDr. Jiří Uhlíř

-
- **Ve stáří už nejsme schopni dávat dobré příklady, tak dáváme aspoň špatné rady.**
 - **V rámci ochrany osobních údajů nebudeme uvádět jména, nýbrž číselné kódy.**
 - **Ve středověku se mniši živili opisováním knih. Dnes k tomu není kutna nutná.**

AFORISMY F. Uhra

OHLASY A RECENZE

Marcella Marboe – MAMI, ZABILA JSEM... ANEB PŘÍLIŠ MNOHO LÁSKY

Nakladatelství Beskydy 2018

„Není to kniha, která by naladila čtenáře k optimistickému očekávání příštích dnů, je to spíš varovný song. Těžko soudit, zda autorka psala román s tímto záměrem, ale jistě platí, že ve čtenářích zanechá vrytou hluboko stopu.“ Dovoluji si citovat z recenze Františka Uhra z <http://www.obrys-kmen.cz/index.php/rocnik-2018/256-51-2018-19-prosinec-2018/2625-temny-roman> (Literatura-Umění-Kultura, středa 19.12.2018).

Musím s Františkem Uhrem souhlasit. Měl jsem možnost číst knihu ještě ve strojopisu a musím napsat, že mě příběh matky – vypravěčky a její dcery Anny zaujal natolik, že jsem se od počítače neodtrhl, dokud jsem celý text nepřečetl. Myslím si, že je to román ukazující právě v dnešní době „multikulturní společnosti“ varování, že ne vždy se dva světy, dva rozdílné pohledy na svět, mohou navzájem obohacovat. Spíše naopak. Jeden se podřizuje druhému.

Při četbě jsem si vzpomněl na Michela Houellebecqa a jeho „Podvolení,“ neboť román je vlastně českou verzí, českým varováním. U Houellebecqa dochází v souvislosti s prezidentskými volbami v roce 2022 ve Francii k vítězství kandidáta strany Muslimské bratrství, u Marboe je základní kostra příběhu jen součástí jedné rodiny, ale... když se dcera českých rodičů zamiluje do muže muslimského otce nemuslimské matky, není to už jen jejich záležitost. Vztahem, ve kterém on může vše a ona nic, trpí i ostatní účastníci děje.

Nebudu vyprávět děj, ale knihu si určitě přečtete. Marcella Marboe dokázala, že není autorkou „jen“ humoristických příběhů o docentu H., ale i silných příběhů ze života. Jen ve zkratce napíši, že se jedná o vztah Anny k Rahmánu Káhimovi, se kterým má dvě děti, syna Chalího a dceru Fatimu. Děti jdou ve šlépějích svého otce, z Anny se stává služka pro všechno. Pochopitelně jsem i já čekal, kdy Anna nevydrží, kdy se vzepře.

Také bych mohl autorku dlouze citovat, ale třeba na str. 26: „... za peníze dostane člověk vždycky všude všechno. Jsou tedy peníze v životě důležité? Třeba důležitější než znamení? ... Než láska?“ Není právě tento úryvek obžalobou dnešní konzumní společnosti?

Nebo na str. 67: *Nedokázala sis vytvořit vlastní život. Kdo to neudělá, stává se otrokem života někoho jiného.*“ Nebo na str. 241: *Pravda je a vždycky bude na straně silnějšího. Svoboda je střemhlavý skok z vysoké skály. Právem jsem si koupila jednosměrný lístek.*“ Ale to bych mohl citovat donekonečna.

Autorce ke knize blahopřeji a smekám pomyslný klobouk. V díle trefně pojmenovává realitu, postavy jsou živé. Líbí se mi, že je děj nahlížen více postavami. Navíc je vícevrstvý, líbí se mi právě i postava židovského podnikatele Chandra a jeho dějová linie. Nebo vývoj vztahu Jana, bratra Anny, a Rahmána. I konec je dobře napsán, viz omyl s dívkou a kyselinou a tajemná postava zhrzené milenky.

Je to literatura s velkým „L“, jsou tam psychologické odkazy, viny obětí (vzpomněl jsem si na jednu besedu se zpěvačkou Evou Hurychovou, která byla také týrána svým manželem), myšlenky na sebevraždu, vzpomínky Káhima na muslimské prarodiče.

Plně souhlasím s autorkou: *Je smutné, když spisovatel píše příběh, který ho oslovil, a je si vědom toho, kolik úplně jiných příběhů nenapíše...* (viz str. 250).

Knihu si rozhodně nenechte ujít!

V. Franc

(Přetisknuto z časopisu autorů Jičínska ČAJ z února 2019)

Vídenského Velký pátek

Přišel mi poštou Kruh č. 55. Přečetla jsem si báseň M. Vídenského Velký pátek. Přečetl si ji i můj vnuk. Bez řeči jsme se shodli. Vzali jsme tužky a každý jsme napsali pár řádků.

Jak na mě zapůsobila? Zaujala je slabé slovo, téměř mě uhranula. Není v ní slovo navíc a je v ní vše, co je pro tento velikonoční den typické. *Zvony mlčí* – věřící slyší v kostelích ticho, tu prázdnotu. Starší generace vidí i vzpomínky s hrkačkami kráčeující ve vesnicích. Kříže trčí – k tomu není co dodat. Symbol – popravčí nástroj je v podvědomí. Po přečtení básně se promítne celý velikonoční týden se vším, co církev chce lidem sdělit.

Je to silná báseň, která nám dává jistotu, že poezie je stále třeba – je jako chleba a sůl.

M. Urbanová

Z nových knih

Dospělý čtenář sáhne po pohádkové knížce jen ojediněle, pokud se nejedná o záslužné čtení potomkům. Určitě však neprohlopí, když zalistuje v knize Josefa Lukáška **POHÁDKY Z ORLICKÝCH HOR** (Oftis, 200 str., 1. vyd., 2018). Jedná se již o čtvrtou Lukáškovu knihu pohádek a vyprávěnek, prozářených specifickou vůní Orlických hor, majících svou pohádkovou postavu – Kačenku. Lukáškův vztah k rodnému kraji není pouze literátský, umělecky motivovaný. Orlické hory jsou mu kulisou, do níž zasazuje události. Motivy pohádek hledá ve strohých záznamech kronik a rozličných vyprávění, využívá postav z pověstí (Ledříček), píše pohádky pro chvíle, kdy si potřebujeme (cituji) udělat hezky na duši. To je

v současné hektické době veliká vzácnost a autorská zásluha. Jaký to rozdíl proti nádherným, ale někdy drsně ledovým pohádkám pana Andersena nebo bratří Grimmů! Česká pohádka vyrostla na laskavějším, shovívavějším a křehčím půdorysu, tradičně dává přednost úsměvným údolím před údolímí slzavými. Lukášek navazuje právě na tuto tradici, prohlubuje ji a s cudnou didaktičností inklinuje k náznakům vlastenecké orientace, k prohlubování vztahu ke krajině domova a dobrým lidem kolem sebe. To samo o sobě není málo. Neboť skutečně dobrých lidí není zase kolik, abychom si jich nemuseli všimnat a vážit. Čtenář se ovšem – a to především – baví!

Kniha je samozřejmě poselstvím určeným dětským čtenářům! Adekvátními, dětem srozumitelnými ilustracemi doprovodila půvabný text Lukášková „dvorní“ ilustrátorka Jarmila Haldová, patřící k předním osobnostem mezi ilustrátory knih pro děti. Barevné ilustrace doprovází spousta černobílých kresbiček.

Pohádka vydává objektivní realitu jako nadpřirozenou, fiktivně postihuje lidské touhy a pravdy reálného světa, zatímco pověst je vázána časem, místem, osobami nebo událostmi a činí si nárok na jistou míru věrohodnosti. V tomto směru se Lukášek pohybuje v prostoru, pro který je obtížné stanovit přesnou definici, žádný z uvedených žánrů není v jeho tvorbě dominantní. Volí účelný tvůrčí přístup, který zvyšuje poutavost knihy. Nad jejími stránkami rozhodně nezalutuje času ani dospělý, ta kniha vskutku udělá čtenáři dobře na duši.

F. Uher

Život jde dál

Nikdy nelze jednoznačně zodpovědět otázku, co motivuje člověka ke psaní. Někdy v tom nemá jasno ani sám autor. Jiřina Valachovičová se však o své motivaci napsat knihu *Život jde dál* rozepisuje na zadní straně obálky. Otázka „proč“ je tak zodpovězena, zbývá zamyslet se nad tím „jak“.

Samozřejmě, že se témata a způsob jejich zpracování přímo odvíjí od faktu, že se autorka vypisuje ze svých traumat. Podobných osudů je mnoho a autorka se jimi ve svých povídkách inspirovala. Kombinace autobiografických motivů s cizími osudy dala vzniknout pozoruhodnému textu, který je umocněn velmi civilním stylem vyprávění. Úspornost a jistá strohost zamezuje sklonům k patosu.

Úvodní rozsáhlejší povídka *Nikdy se nevzdávej svého snu* sleduje klíčové okamžiky života učitelky Evy, jejíž život sice není lehký, ale dokáže z mála světlých okamžiků vytěžít motivaci k žití i další práci. I přes životní krize, odrážející se v textu, vyznívá povídka v závěru mírně optimisticky.

V následující povídce nazvané *Stonek růže* se autorka vyrovnává se smrtí dítěte. Právě toto téma je velmi obtížné pojednat bez patosu či velkého emočního tlaku na čtenáře. Právě již zmíněná úspornost autorce pomáhá zachovat přiměřenou míru

nadhledu. Text neopustí literární mantinely, a i když by čtenář zajisté pochopil citové výlevy, musí určitě ocenit, jak se autorka dokázala ovládnout.

Na pouhých dvanácti stranách zachytila v povídce *Alžběta* celý život jedné obyčejné ženy. Podobné ladění má následující, mnohem rozsáhlejší text Kateřina a Tereza. Všechny tři povídky mají společného jmenovatele – ženy, po nichž jsou pojmenované, nehledají složitě nehmatatelný smysl života, na něco takového nemají čas ani sílu. Jejich snažení je prozaičtější, probít se životem a urvat si alespoň kousek štěstí. To je trochu rušivé a kazí dobrý dojem z jinak výborných povídek, které mají čtenáři co říct. Název knihy představuje pro mnohé čtenáře motto, provázející je celým životem.

Velmi sympaticky působí přiznání autorky, že si na vydání svých povídek finančně přispěla. Někteří autoři by považovali vydávání vlastním nákladem za zpochybnění svých uměleckých kvalit. Jiřina Valachovičová má však evidentně jinou motivaci než uspokojování vlastního ega.

Jiří Lojín

(Zveřejněno na www.vaseliteratura.cz)

Sport ve všech podobách

Není výjimkou, když autor do svých textů promítá své vlastní zážitky, traumata, posedlosti nebo záliby. Proč ne, vždyť právě z toho, co je spisovateli nejbližší, vzniká to nejlepší literární dílo. Čtenář ale pak často identifikuje autora i s myšlenkami a rolemi, které nejsou odrazem skutečného života a názorů. Povídky Jany Maternové Burčíkové, vydané ve sbírce *Vyprávěnky o sportu nejen pro sportovce*, však prozrazují, že autorce je sport opravdu blízký.

Jana Maternová Burčíková si vytkla za cíl podívat se na sport z různých úhlů a očima odlišných pozorovatelů. Hned v úvodních dvou povídkách si zvolila obyčejnou situaci okořeněnou neobyčejným setkáním a interpretovanou dvěma různými vypravěči. Žena, která si vyběhla na svou obvyklou trasu, potká v lese divoké prase. Není vyděšená, spíše fascinovaná nádherným stvořením. Běžec-záčetník se k tomuto setkání nachomýtně. V tomto okamžiku se příběh rozbíhá do dvou směrů. Zatímco žena to považuje za nepříjemné vyrušení a považuje muže za vtíravého, on má pocit, že ženu hrdinně zachránil a je zklamán její nevšímavostí. Autorka interpretuje pohled ženy jako realitu, kdežto mužův pohled jako fabulaci, již se podvědomě snaží zachovat si tvář.

Další povídka *Mládí versus věk* moudrosti představuje určitý konflikt mezi nadšením a chutí soutěžit a lhostejností učitele, který by raději trávil svůj volný čas jiným způsobem. I když autorka prostřednictvím matky mladých sportovkyň vyjadřuje svůj názor jednoznačně, čtenář si na protagonisty může udělat svůj vlastní názor. Další povídky spojuje autorka s partnerstvím a vztahy, ať už se to týká života v manželství, nebo hledání nových známostí. Je samozřejmé,

že v povídkách tohoto ražení se objevuje téma lásky k dětem a péče o ně. Je vyčerpávající a autorčiny matky se vyznačují snahou být dokonalými, což vede ke stresu a výčitkám i v případech, že svým rodinám věnují opravdu hodně času a sil. Dotýká se i tak závažných problémů jako anorexie nebo neschopnost vrátit se do života po úrazu.

I když většina postav sbírky *Vyprávěnky o sportu nejen pro sportovce* jsou ženy, najdeme v ní i příběhy mužů, jako například v povídce *Všechno nebo nic*, která je poněkud hořká. Povídka je psaná ich-formou, avšak přestože je její interpret muž, má spíše ženský charakter.

Texty ve sbírce jsou poměrně rozmáchlé, autorka své myšlenky vyjadřuje mnoha slovy a její styl připomíná švitoření v přátelském prostředí při kafičku. Naznačuje to i výraz „vyprávěnky“ v názvu knihy, který není zrovna pro členy klubu odpůrců zdrobnělin. Jana Maternová Burčíková se cíleně snaží rozvíjet věty, což je ovšem někdy na škodu.

Za velké pochybení považují psaní osobních zájmen v přímé větě s velkým začátečním písmenem, tady opravdu nechápu důvod. Žádný redaktor by takovou hrubou chybu neměl pustit.

Na zadní straně obálky se autorka zmiňuje o své připravované knize, které se bude věnovat tématu mentální anorexie. Ve sbírce *Vyprávěnky o sportu* ho již „nakousla“, zejména ve spojení se sportem jde o neveselé povídání a málokdo si dokáže představit všechny důsledky, které s sebou toto onemocnění nese.

Jirí Lojin

(Zveřejněno na www.vaseliteratura.cz)

PUBLICISTIKA

Dovolte mi reagovat na text Marcelly Marboe **PORADÍ MI NĚKDO?**

Marcella, léta se pohybující v literárním prostředí, situaci na „literárním trhu“ dobře zná a popisuje ji tudíž realisticky, s upřímnou snahou nalézt řešení. Rozumím jí. Dokud se na věc nezačnu dívat jinak.

Nabízím zde vidění své, zdánlivě odevzdané, ale je odevzdané smysluplně. Může vás rozzlobit, ale i posílit a uklidnit, to už záleží na každém z vás.

Psaní nepovažuji za výkon, ale za dar. Něco v nás chce nabýt formy slov, proměnit se. Je to téměř posvátná událost, která nemůže být vynucená chtěním, snahou se prosadit, zviditelnit, „zanechat po sobě stopu“, jak se říká. Něco nového přichází a má to svůj smysl. Smysl se naplňuje svým způsobem, na člověku často nezávislým. Netrápí mě, že moje texty všichni neznají. Kdo je má znát, ten je zná, nebo pozná. To mi stačí. Odrazem určitého výkonu, který podle mě do krásné literatury nepatří, je i používání akademických titulů u jmen autorů. Pro tvůrce je titulem jeho tvorba.

Pak je tu několik mých otázek. Proč vůbec používat kategorii „regionální literatura“ a řadit se do ní? Je důvodem, že píšící žije v nějakém konkrétním regionu? Je toto ohraničení životního prostoru důležité pro ohraničení tvorby? Jestli je tvorba určena danému regionu, budiž. Pak ale nepotřebuje, nemá důvod šířit se za jeho hranice. A co není omezeno regionem, nechť se tak nenazývá. Zvláště nyní, v době sociálních sítí na internetu.

Vezměme si například facebook. Je výborným nástrojem k předávání a získávání informací. Z něho lze čerpat nespočet podnětů k návštěvám literárních akcí, k zapojení se do těchto aktivit, ve výsledku ho lze využít i k propagaci a prodeji knížek v prostoru geograficky neomezeném. Samozřejmě má i odvrácenou tvář. Můžeme se snadno nechat zahltit množstvím balastu. Toto riziko však lze tlumit hned na začátku výběrem přátel. Záleží na mně, v jaké společnosti se chci na facebooku nacházet. Jak chci facebook propojovat s reálným životem. Jsem svobodný člověk.

A svobodně píšu. Dotýkám se neviditelného a nechávám to v sobě zrát. Vždyť to je v celém procesu to nejdůležitější. Co má světu něco říct, to řekne, najde si to cestu. A člověk se svým pachtěním a touhami s tím nic nenadělá.

Monika Hojná

Několik poznámek k problému regionální literatury

Otevírat téma, co je vlastně regionální literatura a čím se liší od té druhé, mi v současné době připadá poněkud bezúčelné. Ale protože se tento pojem stále v různých souvislostech vrací, považuji za vhodné se k němu vyjádřit. Nejprve musím konstatovat, že tomuto termínu v kontextu současné doby nerozumím. Připouštím sice, že výraz regionální literatura či regionální spisovatel může znamenat dílo nebo autora zaměřené / zaměřeného dějově, místně nebo personálně na určitou, relativně malou geografickou oblast, ale tím to končí. Představu buditeleského písmáka, sklánějícího se nad stolem za mdlého svitu petrolejky kdesi v Dobrušce, nepředstavitelně daleko od Prahy, v níž se v bujarých radovánkách druží autoři a jejich kamarádi vydavatelé, je pěkná, pojí se s ní určitá nostalgie, avšak kde jsou ty časy...

Dnešní svět je jiný, hodně jiný. Komunikace se přesunula z osobní polohy k elektronické a i když můžeme mít pocit, že virtuální svět pro nás není to pravé, některé z jeho vymožeností věci zrychlují a zjednodušují. Tím, jak se naše republika zmenšila (částečně klausovsko-mečiarovskou modifikací, částečně internetem a dopravou), rozdíl mezi regionálním autorem typu dobrušského písmáka a Pražákem zmizel. Zmizel reálně, ne ale z některých hlav.

Horáček s Pažoutem z večerníčků o Machovi a Šebestové by se určitě zeptali: „A máte nějaký důkazy?“

Asi stačí zapátrat mezi současnými oceňovanými autory a podívat se namátkou odkud pocházejí a kde žijí. Myslím, že nebudu daleko od pravdy, když označím nakladatelství Host za jedno z nejvýznamnějších z hlediska vydávání knih českých autorů. Daří se mu bodovat v literárních soutěžích a prodeje jeho knih se drží na předních příčkách. Jde sice o nakladatelství brněnské, ale co na tom, když si na paškál vezmeme zlé Brňáky místo redaktorů pražských.

Alena Mornštajnová, která se stala jednou z nejúspěšnějších současných autorů, žije ve Valašském Meziříčí. Z vlastní zkušenosti vím, kolik práce za jejím úspěchem stojí a jak dokáže komunikovat se čtenářem prostřednictvím svých knih i osobně. S Jiřím Hájíčkem bychom se mohli setkat spíše v českobudějovické bance, než v některé z pražských kaváren. Radka Denemarková sice v Praze žije, ale v jejím případě nejde o výhodu. Její knihy i vystupování vyvolávají velmi kontroverzní reakce. Kateřina Tučková pochází z Brna a její nejúspěšnější román se odehrává na moravsko-slovenském pomezí. Autorka oceňované povídkové sbírky Vladimíra Valová žije v Třebíči. Nella Rywíková v Ostravě. Michal Sýkora v Olomouci. V nakladatelství Host publikují i pražští spisovatelé, nejsou za svůj původ nikterak perzekuováni. Možná se čtenář článku zeptá, proč uvádím jako příklad brněnského Hosta, když uvažujeme o Praze jako o středisku protěžovaných autorů. To proto, že si vybírám ta, která vydávají kvalitní českou literaturu, oceňovanou nejen odborníky, ale i čtenáři. Shodou okolností druhé, kterého si velmi vážím, je Druhé město, dříve Petrov, sídlící rovněž v Brně. A opět zde najdeme autory z různých částí Česka – Jiřího Kratochvila z Brna nebo Evžena Bočka z Milotic. Pokud vám chybí nějaké jméno východočeského autora, vydávajícího v prestižním vydavatelství, můžeme jmenovat skvělou Ivu Tajovskou, výborné autory detektivek, kteří publikují v nakladatelství MOBA, Přemysla Krejčíka, jehož kniha vyjde koncem letošního roku u Hosta, nebo Lukáše Vavrečku, jemuž Host vydá knihu na začátku příštího roku.

Mnoho autorů odradí pověsti o postupu vydavatelských redaktorů, o jejich aroganci a dlouhé době, po kterou rukopisy leží v jejich šuplíku. Jejich zájmem ale není vydávat špatné romány svých přátel, ale dobré knihy, které budou čtenáři číst. Autoři se dopouštějí stále stejných chyb, když chtějí své rukopisy nabídnout, ale to je snad na zvláštní článek. Domnívám se, že Středisko by se mělo raději snažit v této oblasti poradit a činit tak s nadhledem. Chápu, že je těžké říct do očí svému kolegovi negativní poznámky, ale ty jsou často užitečnější, než plané pochlebování. Užitečnější, než chlácholení, že jsme regionální autoři a za to, že renomovaná nakladatelství vydávají někoho jiného, může právě tento status. Ten bude ale pouze v našich hlavách, pokud dovolíme, aby se v nich usadil.

Jiří Lojín

ZAZNAMENEÁVÁME – KOMENTUJEME

JUBILEA ČLENŮ

Václav Chalupa 2. 8.

Jan Slabý 10. 8.

NOVÉ KNIHY ČLENŮ 2019

- František Uher – **PRAVDĚPODOBNÝ PŮDORYS RYSA** – Sběrka básní v edici Báseň na sobotu ve vydavatelství PERISKOP (2019, 95 str.)

ČLENSKÁ SCHŮZE 27. 4. V PARDUBICÍCH

- **VÝZVA: VÁNOCE S ČAJEM na blogu Obce spisovatelů** je výzvou Václava France v souvislosti s vydáním 150 čísel ČAJe, což je – jak jistě víte – internetový měsíčník literátů Jičínska. Hodlá upřednostnit básničky a básníky. V prosinci 2019 vyjde ČAJ 159 a bude vánočně naladěný. Chystá rozhovor o Vánocích našich předků a očekává od autorů nadílku vánoční poezie. Předpokládá od každého maximálně dvě básně nepřesahující formát A 4. Nejde o soutěž. Uzávěrka je 10. listopadu 2019.

Václav Franc se těší na Vaše příspěvky.

ŘEHEČSKÁ SLEPICE PO OSMNÁCTÉ

Vyhlášení výsledků 18. ročníku literární soutěže humoru Řehečská slepice proběhlo v sobotu 6. dubna 2019 od 13. 30 hodin v Knihovně Václava Čtvrťka

v Jičíně. Letošní ročník byl věnován tématu zdravotnictví a přilákal rekordní počet soutěžících. Přišly práce od 54 autorek a autorů. Porota měla napilno, musela posoudit celkem 84 příspěvků, 27 v poezii, 44 v próze a 13 v písňových textech. „Rozhodování bylo tentokrát mnohem složitější, neboť názorový rozptyl poroty byl poměrně velký,“ uvádí hlavní organizátor soutěže a člen poroty MUDr. Václav Franc. „Zároveň jsem rád, že jsme se shodli i na hlavní ceně pro absolutního vítěze,“ dodává ještě. Hlavní vítězkou se stala MUDr. Veronika Miškaříková se svojí povídkou „Naše elděenka“. „Před lety tady získala titul Řehečské kuře,“ vzpomněl na literární začátky talentované autorky Václav Franc. „Za těch pár let stačila vystudovat medicínu a dospět k hlavní ceně.“

Mezi oceněnými byli i členové našeho Střediska. Kompletní výsledky soutěže najdete mj. i na stránkách SVČS. Letošní vyhlášení se neslo, stejně jako téma soutěže, v duchu zdravotnickém a mělo název „Proměna primáře Kafky“. Václav Franc jako primář psychiatrie opět nezklamal. V průběhu odpoledne se proměnil v Ester Ledeckou a spolu se zdravotní sestrou, již ztvárnila ředitelka Knihovny Václava Čtvrtka v Jičíně Mgr. Jana Benešová, předvedl publiku hlavní rozdíl mezi pacientem a lékařem psychiatrické léčebny. Po proměně ve zlatou olympioničku totiž ztratil klíče...

Celé odpoledne probíhalo ve velice příjemné atmosféře, což vyzvedlo několik přítomných. Do Jičína se sjelo přes sedm desítek lidí ze všech koutů naší republiky! Program svým hudebním vystoupením příjemně zpestřilo Řehečské kvarteto, které k soutěži již neodmyslitelně patří. Ceny předával Václav Franc, spolu se členkou poroty Janou Franče Jiráskovou, Mgr. Janou Benešovou, ředitelkou Knihovny Václava Čtvrtka v Jičíně, a Mgr. Evou Černošovou, předsedkyní Střediska východočeských spisovatelů.

Velké poděkování patří všem pořadatelům. A především MUDr. Václavu Francovi, který je duší celé soutěže. Václav Franc a jeho Řehečská slepice opět dokázali, že lze vytvořit hodně dobré muziky i bez velkého rozpočtu. Mám velikou radost, že Řehečská slepice dávno překročila hranice regionu a přeji jí do dalších ročníků hodně úspěchů i mediální pozornosti, kterou si bezesporu zaslouží!

Eva Černošová

JBM – Newsletter 44 obsahuje:

- Otevření kulturního domu v Lanškrouně; Dva výtahy z Městských novin v Lanškrouně věnované Miroslavu Kubíčkoví a jeho připravované básnické sbírce; Rubriku „Ohlédnutí“, tentokrát po knize básníka Miroslava Kubíčka z Šumperka Hlučná hlína; Informaci o přednášce historika F. Musila v Horním Třešňovci; O vernisáži výstavy Jubilanti KPC 2019 v Ústí nad Orlicí.
- Za redakci JBM – Newsletteru Václav Smejkal popřál hezké Velikonoce a hodně sluníčka. Číslo je doplněno četnými fotografiemi i malbami jmenovaného.

JBM – Newsletter 45 vyšel 5. Května. Obsahuje:

- Informace z členské schůze SVČs v Pardubicích, z Míku o tradičním setkání spisovatelů v Lanškrouně, výtah z Městských novin 05/2019 v Lanškrouně, věnovaný básníku M. Kubíčkovvi a jeho chystané sbírce Těšení. Vernisáž výstavy soch Quido Kociána v Ústí nad Orlicí. Vzpomínku na řezbáře Stánu Morbicera v Moravské Třebové. Vernisáž výstavy fotografií a grafuk v Moravské Třebové.
- **Zájemci o internetové zasilání se mohou přihlásit na: Smejkalovi.LA@seznam.cz**

CHALKIDA 2019

Ve dnech 9.–12. dubna se uskutečnilo v Chalkidě II. mezinárodní setkání básníků.

Organizátorem byla básnířka Marie Mistrioti, členka Svazu řeckých spisovatelů, která byla několikrát hostem mezinárodních festivalů v Polsku a v minulém roce se zúčastnila také 19. Dnů poezie v Broumově. Festival podpořili finančně představitelé oblasti Evia (střední Řecko), starostka Eretrie a sponzoři z řad podnikatelů.

Účastníci setkání byli opravdu z různých koutů světa: z Polska K. Burnat (organizátor setkání v Polanici); D. Bartoš (organizátorka setkání v Poznani); T. Lebioda (básník, překladatel a vydavatel); hudebník a básník, Řek, žijící v Poznani A. Chadzinikolaus s dcerou; novinářka K. Zagorska; básník a grafik J. Vysocki; z Litvy; Birute Jonuszkaite, předsedkyně Svazu litevských spisovatelů, která byla rovněž v minulém roce v Broumově; a K. Platelis, organizátor setkání ve Vilnu; básník z Belgie, jehož jméno jsem si nezapamatovala; Lee Kuei-shien z Thajvanu, editor mezinárodního sborníku o moři a zemi; Hassanal Abduliah (učitel, vydavatel mezinárodního časopisu o poezii z Bangladéše, který žije v USA; mladička autorka Anna Keiko z Šanghaje; Amir Or z Izraele, Hatif Janabi z Iráku, působící nyní na univerzitě ve Varšavě; autorka z Řecka a části festivalu se zúčastnila také rumunská autorka žijící v Řecku. Na pozvání Marie jsem měla možnost se festivalu také zúčastnit.

Priznám se, že jsem se vypravovala s jistými obavami. Z Prahy jsem letěla sama, řecky neumím a angličtinu jsem od studií zapomněla. Na letišti v Aténách na mě měl čekat taxikář, aby mě odvezl do Chalkidy. Po čtvrt hodině nejistot se mi podařilo jej objevit, ceduli s mým jménem měl zpolá ukrytou v podpaží. Odvezl mě do hotelu nad mořem, na okraji Chalkidy, kde už se účastníci scházeli k večeři. K mému milému překvapení jsem mezi nimi objevila známé tváře z Polska. Přivítala jsem se s Marií, předala dárky, přivítala se s Birute a ostatními.

Program festivalu byl bohatý. První den jsme si prohlédli památky v Chalkidě a vyjeli na pevnost nad Chalkidou, odkud byl pěkný výhled na město a kde jsme si prohlédli také muzeum antických památek. Po obědě z čerstvých darů moře

v řecké restauraci, který sponzoroval její majitel, a krátkém odpočinku, byl zahajovací pořad festivalu s vystoupením místního folklorního souboru a předáním cen účastníkům soutěže o cenu Homéra organizovanou T. Lebiadou. Hlavní cenu dostala organizátorka festivalu Marie Mistrioti. Všichni přítomní autoři představili svou tvorbu a obdrželi diplomy.

Druhý den se uskutečnilo setkání účastníků se studenty gymnázia v knihovně školy, poté jsme odjeli do Eretrie, byli přijati starostkou Eretrie a prohlédli si muzeum a antické divadlo.

Večer jsme byli pozváni do domu Marie Mistrioti, kde jsme shlédli bohatou sbírku obrazů jejího zemřelého manžela, lékaře a malíře a měli čas si popovídat.

Následující den jsme navštívili Delfy, prohlédli si muzeum a vyfotografovali se u slavné věštírny, nakoupili něco málo památek. Cesta autobusem nám trochu přiblížila krajinu Řecka. Při zpáteční cestě zorganizovala Marie mezinárodní přehlídku písní, které se zúčastnili všichni přítomní a tak zazněly písně z různých zemí a v různých jazycích. Pro mě to byl zážitek stejně silný jako návštěva kolébky evropské kultury.

Poslední den festivalu byl věnován Aténám. Prohlédli jsme si muzeum antických památek, a zatímco většina odjela na oběd, jsem spolu s Birute a Jackem Vysockým vyšla na Akropoli. Měli jsme štěstí – v té chvíli k nám bylo jinak velice nejisté a proměnlivé počasí milosrdné – shlédli jsme amfiteátr, Parthenón i Chrám Athény Niké. Samotné Atény jsme měli jako na dlani. Bylo dobře, že jsme se o tento zážitek neošidili. Jen co jsme došli zpět k muzeu, začalo pršet a zanedlouho lilo jako z konve. Do restaurace jsme došli sice trochu zmáčení,

ÚČASTNÍCI FESTIVALU V DELFÁCH

ale protože řecký oběd je záležitost nejméně na dvě hodiny, stačili jsme se ještě před návratem i my naobědvat.

Večer byl už trochu teskný – někteří účastníci odjížděli ráno před pátou a tak začalo loučení, předávání kontaktů, domluvy spolupráce.

Je dobře, že tento svět ještě stále spojuje kultura a krásné slovo poezie.

Děkuji Marii Mistrioti, že jsem se festivalu mohla zúčastnit.

Věra Kopecká

UPOZORNĚNÍ PRO BÁSNÍKY!!!

XX. Dny poezie v Broumově se uskuteční 18. až 20. 10. 2019.

Je třeba, aby zájemci o účast zaslali přihlášku a příspěvek do sborníku do konce července.

Podrobné informace a přihlášky budou vyvěšeny na stránkách Střediska východočeských spisovatelů počátkem června.

PARDUBICKÁ LITERÁRNÍ SOUTĚŽ MLÁDEŽE STRÍPKY 2018

II. kategorie – 1. místo

ADELA HAMPLOVÁ – Pardubice

JÁ A DĚDEK

Prázdniny „HURÁ!“ No, pro mě spíš ACH JO! Že jsem divný, mimoň, blázen, blbeček a bůhvíco ještě? Pro moje spolužáky určitě ano. Já totiž NESNÁŠÍM prázdniny! Prázdniny jsou pro mě od slova prázdno. Škola je pro mě úžasné místo. Jak říká můj kamarád Mildas (Milan Sýkorka, ve školce se pokaždé podepsal MILDAS. Učitelka vždycky volala: „Kdopak nám namaloval ten krásný obrázek, aháááá Mildas.“ A tak mu to už zůstalo), jsem možná jediné jedenáctileté dítě v Čechách, možná i na planetě Zemi, pokud existuje někde ve vesmíru nějaká civilizace, tak i tam, které miluje školu a nesnáší prázdniny. Prý by mě měli zkoumat v nějakém ústavu. Protože i učitelky se těší na prázdniny a rozhodně nekňourají, že nemůžou do školy! Hm, asi na tom něco bude.

Letos je to ještě o něco horší než jindy. Mamka se vdala. Vzala si Františka. Na tom není nic tak hrozného, František je moc hodný, i když je o deset let starší než mamka. Svého tátu jsem nikdy nepoznal a až do teď jsem byl jen s mamkou. Mám ještě bábinu Evu a pratetu, bábínčinu sestru, Máňu. Bábinka mě vždycky o prázdninách hlídala, když byla mamka v práci, jenže teď musí jet do lázni a naši mají volno až v srpnu. Takže rozhodli, že pojedou k Františkovu tátovi.

Viděl jsem ho jen jednou, na svatbě. Je docela starý, moc toho nenamluvil. Ale ze všeho nejhorší je, že bydlí na nějaké vesnici skoro sto kilometrů od nás. Má prý menší hospodářství. No to bude něco pro mě. Já si o přírodě jen čtu a dívám se na dokumentární filmy. Příroda je úžasná a fascinuje mě, ale jen na papíru nebo obrazovce. Bojím se všeho živého, tedy kromě lidí. Nikdy jsem po mamce nechtěl ani rybičku do akvária nebo křečka, jako ostatní děti. Šílím, když mi v pokoji leze po stěně pidi pavouček. Jak to tam celý měsíc přežiju, to NEMÁM tušení!!!

František zastavil před velikými vraty a zatroubil. Vrata vypadala, jako ohromná tlama nějaké příšery. Po chvíli se ta tlama začala pomalu otvírat a my vjeli přímo do ní. Bum! Tlma se za námi zavřela a my byli uvnitř.

„Tak Jindro, jsme tady. Vystupovat!“ otočil se na mě František a vystoupil. Ještě ani za sebou nezabouchnul dveře a už se po něm vrhalo ohromné psisko. Rychle jsem se zase zavřel do bezpečí auta a čekal, co se bude dít dál. Nejdřív to vypadalo, že ten maxipes mého nového tátu slupne jako jednohubku před večeří, potom zase, že ho František složí KO. Oba u toho vydávali příšerné zvuky. Najednou se objevil můj „nový děda“ a se smíchem ty dva od sebe roztrhnul. „Tak pánové, už toho kočkování nechte. A kdepak máš Jindru?“

Udýchaný, smějící se František drbal za uchem psisko a rozhlížel se, kde jsem. Když mě konečně uviděl, mávnul, ať jdu za nimi. Tak to ani náhodou! Dokud tam bude ta obluda, tak mě z auta nedostanou ani párem koní. Bože, snad tady nemají taky koně!

„Asi se bojí Maxe, radši ho odveď tati. Tak už vylez, Jindro, Max je hodnej, kuřeti by neublížil.“

Jo, kuřeti ne, ale mě sejme k zemi hned na první dobrou a ani nemrkne! Pěkně jsem si počkal, až bude čistý vzduch.

Všichni jsme se sešli v kuchyni, tedy až na psa, ten byl zavřený v kotci. Pomalu jsem se rozhlížel po místnosti. Byla to klasická stará kuchyň, jediné, co na ní bylo zvláštní, že na stěně visely třináctery úplně stejné hodiny. Doufám, že tenhle nový dědeček nemá zálibu v nakupování v akci jako naše prateta Máňa, která miluje slevové kupóny a akční letáky. Má perfektně zmáknuté všechny markety a když začíná akční den, stojí většinou jako první s nákupním vozíkem u vchodových dveří. Za ní čekají další jí podobní slevy chtiví důchodci. Potom volá bábince a mamce (teď přidala do svého informačního systému novou oběť – Františka, k jeho „veliké“ radosti), jak kde ušetřila, kolikátá byla ve frontě, kdo co říkal a jak jsme hloupí, že si nehlídáme ceny. Když k ní přijdeme na návštěvu, je to tam jak v obchodáku. Krabice s věcmi, které nikdy nepoužije, jí začínají ukrajovat prostor v jejím nevelkém bytě. V lednici má snadno roztíratelné margaríny – nesnáší margarín, ve špajzu několik balení ořechů a mandlí – je na ně silně alergická atd. Ale nekupte to, když to bylo levnější o 39 % anebo 2 + 1 zdarma! Mamka jí říká FRONTOVÁ BOJOVNICE.

Děda si všiml mého pohledu na protější stěnu s hodinami. „Táta byl hodinář, a když se někdo v naší rodině narodil, vyrobil hodiny a pověsil je na stěnu. Věřil, že hodiny každému měří jeho čas, a když se zastaví, zastaví se i jeho život. Moje jsou támhlety.“ A ukázal na osmé hodiny v pořadí. „Většina lidí už nežije, ale já ty hodiny stejně natahuju dál.“

Donesl jsem si svoje věci do pokoje, který pro mě připravil. Nejdřív jsem ho pořádně prozkoumal, abych tam neměl nezvaného spolubydlicího a pro jistotu vystříkal sprejem proti hmyzu. Nedalo se tam sice dýchat a děda se nevěřicně díval na Františka. Ten jen mávl rukou, řekl, ať si vyvětrám a jdu s nimi ven, že už pojede.

Mával jsem, než mi auto úplně zmizelo z dohledu. Vrátili jsme se do kuchyně. Chvilí bylo divné ticho.

„Jak vám mám říkat, pane Vondráčku?“

„Říkej mi dědku, jako všichni u nás ve vesnici.“

Tak to bude trochu problém, slovo DĚDEK, pro mě vždycky znamenalo něco jako nadávka i mamka říkala, že je to můj nový děda. To jsem zvědavý, jak se s tím poperu. Zatím se oslovení nějak šikovně vyhnu. A bude tady rozhodně víc věcí, kterým se budu muset vyhnout, i když bych byl radši, kdyby se ony vyhýbaly mně. Jedná se o živočichy jakéhokoliv druhu, velikosti, barvy, rasy... –

Noc ve svém proti hmyzu vysprejovaném pokoji jsem přežil! Lehl jsem si a neustále poslouchal, jestli neuslyším jakékoliv podezřelé zvuky, které by mohly patřit nějaké x nohé potvůrce, která by chtěla se mnou strávit noc. Kolem půlnoci mi víčka klesla a já usnul.

Ráno mě probudilo kohoutí kokrhání, kdákání slepic, štěkání psa a další zvuky, které vydávají živočichové, jejichž blízkost snesu pouze na talíři upravené smažením, pečením, vařením nebo grilováním. Když jsem otevřel oči, hned jsem si nemohl uvědomit, kde to jsem. Ale velice rychle mi to došlo, zvlášť, po odhrnutí závěsů a otevření okna, abych vyvětral, nakoukla dovnitř veliká slintající Maxova hlava. Zařval jsem, okno zase přibouchl a rychle zatáhl závěsy. Srdce mi bušilo jako o závod. Děda ke mně přiběhl a ptal se, co se mi stalo. Bílý jako stěna jsem ze sebe zvládl jen vykoktat „P P P E S“! Děda odhrnul závěs a za oknem packami opřený o parapet stále stál Max.

„Jindro, přece by ses ho nebál! Ve městě mají lidi přece taky psy. Jak to děláš tam? Tobě někdy nějaký pes ublížil? Nebo jiný zvíře?“

Konečně jsem nabral dech i normální barvu. „Ne nikdy mi žádný zvíře neublížilo, já nevím, proč se jich tak strašně bojím.“

„Tak pojd, nasnídáme se. Máš rád míchaný vajíčka?“

„Mám.“

„Tak se ustroj a přijď.“

Přišel jsem do kuchyně, ale snídaně nikde.

„No moc nekoukej a jdeme pro vejce!“

„Do obchodu?“

„Do obchodu? Pche, do kurníku! Dáme si čerstvý.“

„Tak to ne, tam mě nikdo nedostane!“

Při představě živých slepic, jsem si vybavil dokument o hmyzu, který je napadá – čmelíci. Jenže děda se nedal zvíkat, prý psa zavřel a ať to беру jako takovou terapii proti strachu. Vyfasoval jsem holínky.

Slepice byly úplně klidné, já na omdlení. V kurníku měly tři hnízda. Ve dvou byla jen vejce, ve třetím seděla slepice. Sbíral jsem vejce, ale jedním okem pořád sledoval sedící slepici. Měl jsem pocit, že mi vybuchne hlava, nebo praskne něco v oku a budu mít každé oko na jednu stranu. Najednou se slepice zvedla a začala šíleně kdákat. Na nic jsem nečekal, vypálil z kurníku jak neřízená střela a zastavil se až v kuchyni. Děda přišel, řekl s neskrývaným zklamáním v hlase, že to chce čas a že budeme trénovat dál na jiných zvířatech. NĚÉÉÉÉÉÉÉÉÉÉÉÉÉÉ-ÉÉ!!!! Maminko moje, kam jsi mě to poslala. Fajn, teď už nemám problém říkat DĚDEK!!! Jediným mým problémem je tady přežít a nezbláznit se!

Dědek mě pomalu seznamoval s ostatními zvířaty. Po čtrnácti dnech jsem už zvládl stát u plotu nebo ohrady, za kterou bylo jakékoliv zvíře. Už mě tolik neděsilo, když bez varování vydávali různé zvuky nebo udělali prudší pohyb.

V neděli jsme šli na ryby k velikému rybníku. Dědek roztáhl stoličky, nachystal návnady a nahodil pruty do vody.

„Co teď?“

„Teď nic, budeme čekat. Sleduj přírodu kolem a říkej mi, co vidíš.“

„Vidím brouky, ptáky, vážky, kluky na loďce, brouky, brouky, UÁÁÁÁÁÁÁ hnusný broukýýýýý.“

Stál jsem na skládací stoličce a ječel, jak holka. Pod nohama se mi to totiž hemžilo nějakými potvůrkami. Vypadal jsem jako slon, který v cirkuse předvádí kousek, že tak ohromný tvor si dokáže stoupnout všemi čtyřmi končetinami na tak malý taburet. Dědek nehnul ani brvou. NESNÁŠÍM HO!!!!

Po nějaké době, když jsem se už nemohl udržet, jsem opatrně slezl. Dědek měl zavřené oči, vypadal, že spí.

„Co vidíš? Podívej se, kolem sebe a řekni mi, co vidíš!“

„Brouky, ptáky, hnusný brouky, kluka ve vodě, drží se loďky, mává na nás, ještě hnusnější br ...“ Nedokončil jsem. „Honem, ten kluk na nás jen tak nemává, ukazuje nám, že ten druhý se topí.“

Dědek se rychle probral, bleskově obhlédl situaci. Křikl na mě, ať běžím domů pro Maxe a volám záchranku. Sám skočil do vody a plaval směrem ke klukům. Ani jsem se nezmohl na odpor ohledně psa. Vytočil jsem 112 a při běhu popsal co a kde se děje. Max byl puštěný na dvorku a skákal radostí, jak blázen, že mě vidí. Křičel jsem na něj.

„Dědek tě potřebuje, běž Maxi, běž!“

Rychle jsem mu otevřel zadní branku. Pes se nerozmýšlel ani vteřinu a pádlil směrem k rybníku. Já utíkal za ním. Byl daleko přede mnou, skočil do vody a plaval k dědkovi a loďce. Dědek se snažil dát bezvládné tělo jednoho z kluků do loďky. Povedlo se. Druhý z kluků se chytil Maxe a ten s ním plaval ke břehu. Dědek se sám vydrápal do loďky, a co mu síly stačily, pádloval k nám. Oba kluci byli na břehu. Jeden z nich na tom byl moc špatně. Fialové rty, tělo začínalo promodrávat. Dědek i druhý z kluků byli vyčerpaní. Rychle jsem se vzpamatoval a začal dělat přesně to, co nás učil tělocvikář. Tenkrát se tomu kluci ze třídy smáli, když měli dávat masáž srdce a umělé dýchání. Povedlo se, kluk se nadechl. Bylo to, jako zázrak a už k nám přibíhal doktor a záchranáři. Převzali si kluky do svých rukou. Oba byli na živu a to jen díky dědkovi a Maxovi. Ti seděli mokří na zemi a ještě stále zhluboka oddechovali.

Doktor zkontroloval i dědka. Ten se bránil, ať se postarají o kluky, že on něco vydrží. Doktor se nedal odbít a vzali ho taky radši sebou. Stál jsem na cestě a díval se, jak sanitky odváží kluky a dědka. Policie se mě vypyávala na podrobnosti, jak se všechno stalo. Zamlčel jsem šílení z brouků, ale jinak popsal, co jsme viděli a potom udělali. Zavolał jsem našim, ti se domluvili s policií, že mám jít domů, že hned jedou za námi. Pomalu jsem šel cestou k domu, vedle mě Max. Najednou mi vůbec nevadil, naopak jsem byl rád, že je tam se mnou. Posadil jsem se na dvorku, Max si sedl vedle mě a upřeně na mě koukal svýma ohromnýma očima. Pak mi dal tu svoji velikánskou tlapu na koleno. Ne, nezačal jsem šílet a ječet! Objal jsem ho, nějak na mě všechno dopadlo a já se rozbřečel. Max mě olízl a já brečel a hladil ho, dokud nepřijeli naši.

Mamka ke mně běžela a objala mě. Dědka si prý nechají do rána radši na pozorování a kluci budou v pořádku. Prý jsme je zachránili za pět minut dvanáct.

V kuchyni jsem si všiml, že nejdou jedny hodiny, dědkovy hodiny. Zastavily se přibližně v době, když vytahoval kluky z vody. František je znovu natáhl a ony zase tikaly vesele dál. Poprosil jsem naše, jestli si můžu vzít Maxe k sobě do pokoje. Sice se divili, ale neprotestovali.

Ráno mě probudilo Maxovo kňučení a škrábání na dveře. Rychle jsem vstal z postele a otevřel. Max vyběhl ven a já uslyšel dědka. Běžel jsem za nimi.

„Dědku, ty ses mi vrátil! Já se o tebe moc bál!“

„Tak pojď, ty náš hrdino, jdeme si udělat snídani.“

„Čerstvá vajíčka?“

„Jasně!“ Usmál se na mě a já věděl, že DĚDEK nemusí vždycky znamenat nádvku, protože záleží, jak se to řekne a jak máte toho člověka rádi! Můj děda je prostě SUPER DĚDEK!!! „Jasně Maxi, ty jsi taky SUPER MAX!!!“

III. kategorie – 1. místo

JAN ALEXANDER ROHÁČ – Holicе

Tajemství obrazů

(mámě)

Chlapec procházel sluncem prozářeným lesem a nemohl se dočkat svého cíle. Mířil k chatě svého dědečka ukryté na břehu rybníka mezi kmeny stoletých buků. „Ty dájí člověku nejmíc síly,“ říkával děda. Našel mezi listím dlouhou suchou větev a krátil si cestu tím, že s ní plácal do trávy. Najednou polekal velikou žábu. Ta skočila do vody, kde vyplašila stříbřitou rybu. Viděl, jak zavlnila ocasem a zmizela v hlubině. Ale jen na chvíličku. Znovu ji spatřil, když vyskočila a plácla sebou zpátky do vody. Na hladině se objevily kruhy a jejich droboučké vlnky se šířily přes celou hladkou vodní plochu, až narazily do břehu, kde se právě chtěla napít srna. Nečekaný pohyb vody ji polekal, odskočila a odběhla zpátky do lesa.

Chlapec překvapeně pozoroval podivný sled událostí. Uvažoval, jak mohl jediným svým pohybem ovlivnit život hned tří živých bytostí. Byť jen na okamžik. Co když to ale není konec? Srny jsou plaché. Co když proběhla lesíkem až k silnici plné aut? Co když do ní skočila a vylekala další bytost, která narazila svým vozem do stromu a zemřela? Co když nevinná hra na jednom břehu způsobila strašlivou tragédii na druhém?

Chlapec se prudce rozeběhl. Utíkal po lesní cestě rychleji a rychleji, ve snaze uniknout tíživým myšlenkám. Konečně viděl obří stromy, smaragdovou trávu a dědovu starou dřevěnou chatu, opřenou o bok veliké skály. Toužil se taky opřít o svou skálu. O tu, která ho nikdy nehradila, která mu uměla odhalit ta nejzáhadnější tajemství a předávat nejvzácnější moudrost.

Starý muž už na něho čekal. Seděl za zaprášeným stolem, plným štětců, barev a zdánlivě zbytečných útržků papíru pokrytých skicami nejkrásnějších zázraků přírody. Mlčky vyslechl celý chlapcův podivný příběh. Ani jednou se neusmál jeho dětskému strachu, jak to často dělávají dospělí. Nesnažil se o plané konejšení, které dětem brání v touze přemýšlet.

„Něco ti ukážu,“ řekl vstávaje od stolu. Sejmul ze stojanu starý obraz, na němž byla překrásná ženská tvář. Položil ho na stůl a lehce přejel špičkami prstů po něžné linii vlasů.

„Kdo je to?“ tázel se chlapec zvědavě.

„To je má paní, tvá babička. Tak jak jsem ji poprvé uviděl.“ odvětil starý muž. Potom vzal do ruky sklenici vody a po kapkách ji rozléval po celé ploše obrazu. Barvy se začaly rozpíjet, vytvářely duhové kaluže, dokonalé rysy tváře mizely a znovu se spojily v záhadných skvrnách.

„Co to děláš?!“ rozkřičel se chlapec a v jeho očích se objevily slzy, které pomalu stékaly na zničené plátno.

„Nemusíš se bát. Znáš tu tvář lépe než svou vlastní. Dávno nepotřebuji hmotný obraz, abych se k ní mohl vracet.“

Chlapec stále nechápal, jaký význam má ničit krásný obraz. Ale uklidnil se, protože děda nikdy nelhal. Žádná věc, kterou kdy udělal, nebyla zbytečná. Sledoval nadaného malíře, jak pevnými tahy štětce vytváří z rozpitých barev nové dílo. Už rozpoznal dům a dvě osoby v objetí pod velikou jabloní. Byl to dědův a babiččin dům. Z dalších několika tahů se zrodilo malé dítě a chlapec věděl, že je to jeho maminka, když byla malá. Obrazy před jeho očima se měnily. Objevovала se nová zvířata, rostliny, osoby a jiné mizely. V jedné chvíli se umělec zachmuřil a jeho tvář jakoby zůstala uzamčena v hlubokém smutku. Plátno zaplnil obraz sychravého podzimního dne, skupiny šedivých osob a tmavé rakve. Ale znovu dokázal nalézt dostatek zbylých barev, aby obraz rozzářily sluneční paprsky a chlapec v pár okamžicích rozpoznal dokonalý portrét vlastní tváře. Díval se na starého muže a v jeho očích už nezahlédl ani stopu předešlého smutku. Viděl jen bezmeznou něhu a vděčnost. Stejnou, jakou by mohl vidět ve svých vlastních.

„Jsem součástí všeho,“ poklidně konstatoval chlapec, „já jsem všechno a všechno je já.“

Starý muž se potěšeně usmál jeho porozumění. Váhal, zda dnešní lekci ukončit. Ale znal svého vnuka příliš dobře. Tušil, že se s nedokonalou odpovědí nespokojí.

„Kde se tedy vzaly všechny barvy, dědečku? Kdo rozhodl o prvním obraze?“

Starý malíř mlčky nadzvedl plátno a v každém rohu je podepřel starou rezavou plechovkou. Pod něj položil plátno další. Zcela nové, čisté, bílé. Obrátil mezi prsty štětec a ostrým hrotem na jeho druhém konci prorazil v horním rohu obrazu s chlapcovým portrétem malý otvor. Ten už se neptal, nekřičel, neplakal. Jen uchváceně sledoval, jak se barvy znovu rozpíjí, jak se formují do droboučkových potoků a říček, směřují k hladkému trychtýři otvoru a pomaličku odkapávají na spodní neposkrvrněné plátno, kde vytváří zcela nový barevný svět.

„Představ si, prostor, v němž není nahoře a dole. Kde není vlevo a vpravo. Představ si soustavu takových plátěných, barevných světů, uzavřenou v nekonečném kruhu. Mohou se k sobě přiblížit, mohou se oddálit na vzdálenost, pro niž neznáme jméno. Mohou se ohýbat, mohou se natáhnout do nekonečné přímky a zase nalézt původní hranici svého bytí. V každém plátně je otvor, kterým se přelévají barvy, aby byla zachována rovnováha. Stejným odešla i část tvé babičky, aby mohla svou duhou ozvláštnit jiný svět. Jednou jím odejde část mne i tebe. Ale neboj se. Je to jen proto, abychom se vrátili, až se náš kruh uzavře.“

„Když tedy část člověka odejde, není to konec, dědečku?“

„Ne, můj chlapecu, není to konec. Není to ani začátek. Je to ta nejúžasnější věčnost!“

III. kategorie – 1. místo

ANNA PALLOVÁ – Polička

TO ZVLÁDNEŠ

Život se vám může během minuty změnit. Vše, na čem vám záleželo, se zhroutí jako domeček z karet, který už nikdy nepostavíte, protože nemáte z čeho.

Naše rodina se skládala ze čtyř členů. Já – Nikol, můj bratr Honzík a rodiče. Otec byl krajským státním zástupcem, matka se živila jako advokátka. I když měli náročná zaměstnání, dokázali si na nás udělat čas. Po tragické smrti otceva bratra jsme se s prarodiči přestali vídat. Nedokázali se se smrtí syna vyrovnat. Matčini rodiče bydleli v zahraničí, tudíž jsme je vídali naprosto minimálně.

Jako obvykle mi ta fyzika nelezla do hlavy. Do toho dole řval můj pětiletý bratr. To už jsem se vážně naštvála: „Mlč už, Honzo!“ zařvala jsem dolů. Frustrovaně jsem se opět posadila na postel a snažila jsem se najít nějakou spojitost mezi vzorečky. Z hlubokého přemýšlení mě vytrhla střelba. S napnutýma ušima jsem doběhla až ke dveřím a zaposlouchala se do ticha, které za pár sekund přerušil další výstřel. S trhnutím jsem otevřela dveře a seběhla do poloviny schodiště. V předsíni stál mladík a hlavní zbraně mířil na Honzíka. Nemohla jsem se strachy pohnout. Pak se ozvala ohlušující rána, která mě vytrhla z letargie. Nešikovně jsem seběhla těch pár schodů a zřítíla se vedle svého bratra. Zbraň s řinčením dopadla na zem a blondátý vrah se dal na útěk.

Poslední rozloučení s lidmi, které jste milovali, vám drásá srdce a tříští ho na miliony kousíčků, které už nejdou slepit. Plané sliby, že se to někdy zlepší, neúčinné terapie s psychologem, otcovi rodiče snažící se vám dát maximum, i když už jim nic nezbylo, život plný slz... V noci mě pravidelně budily noční můry. Pokaždé za mnou přiběhla stejně zdrcená babička, která se mně ptala na obsah mých snů. Odpovědi se ale nikdy nedočkala, mé mlčení zabíjelo všechny okolo.

Děda se mnou chodíval na výstavy a marně se snažil zjistit, co by mě mohlo zajímat. Můj veškerý volný čas vyplňovalo učení, dokonce i fyzika pro mě byla přijatelnější, než vzpomínky. Písemky jsem psala na jedničky, ale jakmile se mě učitel na něco zeptal, nedokázala jsem mu nic říct. Bála jsem se, že by mě řeč zradila. „To chce čas,“ říkávaly dědovi učitelky. Nikdo ale netušil, kolik času budu potřebovat...

Když jsem jednoho pátečního rána vstala, našla jsem na jídelním stole naše rodinné album. Přiměla jsem se ho otevřít. Na první fotce jsem byla já jako devítiletá a čtyřletý Honzík. Táta nás vyfotil na svahu, když jsme bobovali. Já se zrovna smíchy válím ve sněhovém kopečku a Honza se snaží vyvinout co největší možnou rychlost. Nevědomky jsem se začala nad fotografií v ruce usmívat. Pak se v pokoji objevili prarodiče a mně poprvé nepřípadala slova zbytečná. Po dlouhých

týdnech jsem řekla sice pár vět, ale bylo to víc, než v co babička s dědou mohli doufat. „Honzíků se snažil jet co nejrychleji, pomáhal si nohama, ale nebylo mu to nic platné. Pak byl hrozně naštvaný.“ Babička si ke mně přisedla a pevně mě objala. Bylo to poprvé, co mi její objetí nepřipomínalo to mámino. Tehdy jsem začala věřit, že by rány v mém srdci nemusely být tak hluboké.

O 15 let později

Jak se říká: Čas rány zhojí. To je pravda, ale stejně vám vždycky zůstanou jizvy. Úspěšně jsem dostudovala medicínu a začala dělat práci, která mě baví. Před pěti měsíci nás navždy opustila milovaná babička a mně na tomto světě zbyl jen děda.

Po náročné službě jsem celá zničená zamířila domů. Klíčkem jsem odemkla dopisní schránku. Plyn, elektřina, nic zajímavého. Až poslední dopis mě zaujal: Vězeňská služba Ruzyně. Otevřela jsem dopisní obálku, mé oči kmitaly po rádcích listu, až se dostaly k jménu Kristián Vévoda. Jako opářená jsem dosedla na schody. Nedokázala jsem ho přestat nenávidět. Zničil mě, budoucnost mého malého bratra, naši budoucnost... Nemohu ho navštívit, nedokážu se mu podívat do očí.

„Nikol, příjem,“ zavolá na mě kolega ze záchranky. „Denis Vévoda, ročník 1988. Těžké poranění nohy.“ „Víte, pane, jak se jmenujete?“ ptám se automaticky. „Denis Vévoda,“ odpoví ztěžka. „Máte nějaké příbuzné, kterým bychom mohli zavolat a informovat je?“ „Matku, ale nechci, abyste jí volali.“ Zaražen se na něj podívám a pokračuji dál: „A někoho jiného?“ „Bratra, Kristiána, ale tomu zavolat nemůžete, už je 15 let ve vězení.“ „Za vraždu státního zástupce?“ zeptám se roztřeseně. „Proč vás to zajímá?“ odpoví podezřívavě. „Protože jsem jeho dcera, jedině, co po něm zbylo.“ prohlásím s kamennou tváří. Jeho oči sklouznou k mé jménovce a ústa se mu otevřou v němém úžasu. „A teď mě omluvte, kolega se o vás postará.“ V rychlosti opustím ambulanci a nechám ho tam, sestra to určitě zařídí.

„Chce s tebou mluvit,“ objeví se zčista jasna Marek. Celá ztuhnu. Nestojím o rozhovor. Nechci s ním mít nic společného. „Měla bys tam jít,“ řekne najednou. Pohledem ho přinutím pokračovat dál. „Celý život toužíš po klidu. Potřebuješ znát pravdu, ať už bude jakákoliv.“

Klíče pohodím na botník a zamířím ke kuchyňské lince. Naliji si do hrníčku mléko a přidám tři lžičky kakaa. Marek má pravdu, musím vědět, proč to udělal.

Zhluboka se nadechnu a otevřu dveře nemocničního pokoje číslo 25. Denis leží na posteli a mlčky mě sleduje. Po chvíli za sebou zavřu dveře a postavím se k oknu. „Kristiánovi bylo devět a mně pět, když zabásli tátu za krádeže. Máma to přestala zvládat a začala pít. Občas nás i zbila. Přestali jsme pro ni existovat, museli jsme se o sebe začít starat sami, respektive Kristián pečoval o mě. Nakonec nás sociálka umístila do dětského domova.“ Na chvíli se odmlčí. „Máte právo ho nenávidět! To, co udělal, nebylo správné a neobhajují ho. Ale znám ho ze všech lidí na světě nejlépe a už jsem mu odpustil. Udělal toho pro mě mnoho. Měla

byste se s ním seznámit i vy, třeba pochopíte.“ praví roztřeseným hlasem. Jeho oči mě o to prosí a já vím, že bych měla.

„Neměl lehké dětství, dědo, ale...“

„...ale nedokážeš mu odpustit. Sebelítost a sobeckost zastiňují častokrát náš úsudek. Možná by sis měla představit jeho situaci.“ „Myslíš si, že je to tak lehký, všechno jen tak hodit za hlavu?“ „Nikdo po tobě nechce, abys za ním příběhla s otevřenou náručí a usmívala se. Nenávist zastiňuje náš úsudek, Nikol, nenech se jí ovládat...“

Ani nevím, jak jsem se ocitla v místnosti s vrahem svých rodičů. Snažím se z jeho tváře vyčíst, co si myslí. „Nebudu ti tvrdit, že jsem hrdý na to, co jsem udělal. Rodiče dělali chyby, přesto jsme byli rodina, až do onoho soudu. Všechno se rozpadlo, všechno jsem ztratil. Otec v base, matka věčně ožralá... Snažil jsem se to zvládnout, snažil jsem se postarat sám o sebe i bratra. Ale marně, stejně jsme skončili v děčáku. V té době ve mně začala růst nenávist vůči tvému tátovi a já cítil touhu pomstít se.“ „Jen dělal svou práci, neznal jsi ho, neměl jsi právo potrestat ho a už vůbec jsi neměl právo zmařit životy mé mámy a bráchy. Nemáš tušení, jaký to je ocitnout se z ničeho nic sám a nevědět jak dál,“ křičím přes celou místnost. „Myslel jsem, že tam bude sám, vy jste tam neměli vůbec být. Chtěl jsem, aby uznal svou chybu. Ale on místo toho zavolal policii. To mě naštvalo, a tak jsem vystřelil. Tvoje máma začala ječet a tvůj brácha brečet, zpanikařil jsem. Nechtěl jsem, aby se někomu něco stalo, já... já jsem jenom potřeboval, aby mě vyslechl.“

„Bylo mi ho líto, svým způsobem jsme prožívali to stejné. Nemůžu mu ale odpustit,“ vyprávím večer Markovi. „Jsi statečná a já tě obdivuju, že jsi za ním šla. Nikdo po tobě nechce, abys mu dnes odpustila. Hlavní je, aby ses přestala trápit ty, víš to, vidě?“ „Vím a děkuji ti, že stojíš při mně,“ odpovím a schoulím se do Markovy bezpečné náruče.

Již dva týdny máme na oddělení Denise. Nikdo ho zatím nepřišel navštívit. Až...

„Hele, vy tam, máte tady prej mýho syna, tak bych ho jako chtěla vidět.“ Otočím se na postarší blondýnu, ze které je cítit alkohol. Co vejráš, si ještě nikdy neviděla trosku? Menuje se Kristián Vévoda, jo, počkej, to je ten druhý...“ „Pokoj číslo 25,“ řeknu nakonec potichu a odcházím.

Dveře od pokoje jsou pootevřené. „Nemáš nějaký prachy, jdou po mně, protože jsem nezaplátila plyn.“ „Nemám, mami, už dva týdny ležím tady, a pak budu ještě dlouho na nemocenský.“ „A ten druhý, Kristián, ten by mi z basy nemohl něco poslat?“ „Bude rád, když tam ty dva roky přežije.“ „Jasně, ale vlastní matku necháte chcípnout.“

Ze špehování mě vytrhne až Marek, který mě letmo pohladí po rameni. „Dobrý den, je všechno v pořádku? Nebolí vás něco?“ „Ne, všechno je v pořádku.“ „Takže ho propustíte?“ „Je mi líto, paní Vévodová, váš syn si u nás bude muset ještě poležet.“ „Skvěle!“ odpoví sarkasticky matka roku... „Mami, už bys měla asi jít,“ „No jo, odkopni vlastní matku! Vidím, že si budu muset zase pomoci sama. Nazdar!“

OBSAH

M. Urbanová: ilustrace Pod stromem	1
--	---

Blahopřání redakce jubilantům:

Mílovi Duškovi	2
Jiřímu Faltusovi	2
J. Faltus: 10 básní ze sbírky pro děti „Kampak, Šnečku?“	3

Rozhovor:

V. Franc hovoří se spisovatelkou Ivou Tajovskou	4
---	---

Literární část:

J. Bednářová: poema Úžeh	9
L. Macháček: Válka skončila	10
A. Hubálková: Nejkrásnější sen	14
M. Urbanová: Osudová; Návraty	17
J. Burčíková: Motýl	18
F. Uher: Nastal čas; Porucha komunikace; Hledání; Ráno; Žádné nebe; Puklý džbán ..	22
J. Jonáš: Strípky hudební kariéry	23
M. Kubíček: první výzva; druhá výzva	25
J. Valachovičová: Stonek růže	25
J. Tošner, P. Marek: Nejisté vztahy	29

Vzpomínka na literární osobnost:

J. Uhlíř: Spisovatel Zdeněk Němeček	31
---	----

Ohlasy a recenze:

V. Franc: O knize Marcelly Marboe: Mami, zabila jsem... aneb příliš mnoho lásky	34
M. Urbanová: Vídenského Velký pátek	35
F. Uher: Z nových knih	35
J. Lojín: Život jde dál	36
J. Lojín: Sport ve všech podobách	37

Publicistika:

M. Hojná: K článku Marcelly Marboe	38
J. Lojín: Několik poznámek k problému regionální literatury	39

Zaznamenáváme a komentujeme:

Jubilea členů	41
Nové knihy členů 2019	41
V. Franc: Výzva	41
E. Černošová: Řehečská slepice po osmnácté	41
JBM Newsletter 44 a 45	42
V. Kopecká: Chalkida 2019	43

Upozornění pro básníky45

Pardubická literární soutěž Střípky 2018:

II. kategorie 1. místo

A. Hamplová: JÁ A DĚDEK45

III. kategorie 1. místo

J. A. Roháč: Tajemství obrazů50

A. Pallová: To zvládneš52

Aforismy Františka Uhra 17, 22, 33

Fotky: Patrick Marek, Míla Dušek + úprava

KRUH, bulletin Střediska východočeských spisovatelů

Ročník XV. – číslo 56 – červen 2019

Odpovědní redaktoři: Milan Dušek, Věra Kopecká, Jiří Lojín, Jana Burčíková

Obálka: Jiří Hrabinec, Míla Dušek

Vytiskl: OFTIS s. r. o. v Ústí nad Orlicí

Příspěvky do Kruhu 57 zasílejte:

Milan Dušek – Helvíkovice 104, 564 01 Žamberk (proza)

e-mail: spisovatel@milandusek.cz

Věra Kopecká, 550 01 Křinice 8 (poezie)

e-mail: kopecka.vera@volny.cz

Jiří Lojín – Svinčany 36, 535 01 Přelouč (Publicistika)

e-mail: vasil.pes@seznam.cz

Elektronicky ve WORDU (v text. Editoru) velikost písma 12, písmo Times New Roman.

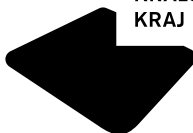
Uzávěrka příspěvků pro č. 57: 8. září 2019

Zveřejněné práce nejsou upravovány bez dohody s autorem.

Pardubice

**KRÁLOVÉHRADECKÝ
KRAJ**

Číslo vyšlo z předplatného členů Střediska a městských knihoven, které bulletin odebírají a s příspěvím vydavatelství OFTIS v Ústí nad Orlicí.

